

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. D. Henr. Harpii Theologi Ervditiss. Ordinis
Minorvm, Ac Rervm Divinarvm Contemplatoris eximij.
Theologiæ Mysticæ Libri Tres**

Henricus <Herpius>

Coloniæ, 1611

Pars III. In se complectens vitam contemplatiuam spiritualem.

urn:nbn:de:hbz:466:1-37362

D. HENRICI HARPHII,
THEOLOGI

PROFVNDISSIMI,

Christianaque pietate præstantissimi,

MYSTICAE THEOLOGIAE

LIBRI SECVNDI PARS III.

In se complectens vitam contemplatiuam
spiritualem.*Quinam ad hanc vitam apti sint auspicandam, & de quatuor impedi-
mentis in ea. Cap. XXVII.*

Gene 29.30.

Secunda vita bonorum hominum appellatur spiri-
tualis contemplatiua, & figurata fuit in Rachele, quæ
pulchra erat, sed infœcunda in principio sui matrimo-
nij, sed postmodum fœcunda efficiebatur. Sic etiam
vita contemplatiua sæpe sterilis est in initio, propter
immortificationem & imperitiam seu inscitiam ho-
minis, qui ipsa in primis vtiliter nescit vti, sed abuti-

tur multipliciter, inordinatè requiescendo in donis Dei: Ad istam au-
tem vitam nemo veraciter & salubriter applicatur, præter familiares
amicos Dei, & fideles seruos oportet foris stare, donec vocentur intro
ad familiarem amicitiam, vbi discant contemnerè omne externū so-
latium & quietem: & duntaxat omne gaudium intrinsecus quærere,
in tantum, vt sensus exteriores suam amittant actionem: quia huius-
modi homines efficiuntur videndo cæci, & audiendo surdi, dicuntq;
cum sponsa: *Ego dormio*, scilicet in sensibus exterioribus, & *cor meum
vigilat*, scilicet in actione interioris exercitij, quæ adeo vigorosa est, vt
sensus mei exteriores non recipiant aliquid, vnde cor meum possit re-
manere depictum: quia interna amorosa consurrectio & accessus ad
Deum, continuaque permanens inhæsiō in Deo, sibi tam sapida & de-
siderabilia efficiuntur, vt Crucem deputer omnem externitatem. Et
huius-

Cantic. 5.

huiusmodi tam profundè in * vnitatem cordis trahuntur, ac si centum miliaribus ab omnibus hominibus separati morarentur. Vt ergo habeatur instructio aliqua de ista vita, oportet nos etiam ponere preparationem, ornatum, atque profectum seu confurrectionem eius. Primò, inquam, oportet, vt nos ad spiritualem contemplatiuam vitam præparemus, si cupimus ad Dei familiaritatem peruenire. Sciendū autem quòd (sicut Bernardus super Cantica docet) quatuor impediunt vitam contemplatiuam. Primum est, quando corpus aliquem defectū patitur naturæ læsiuum atque pœnosum: quia anima ita corpori inclinata est naturali vinculo dilectionis, quòd quando ipsum in aliquo membrorum, aut sensuum defectu patitur notabilem aut pœnam, tunc non libet animæ contemplari, vt quando homo habet esuriē magnam, sitim, frigus, calorem, egritudinem, nisi secus contingeret per specialem supereffluentem gratiam Dei. Et propterea docet Deus hominem, quem ad veram contemplatiuam vitam vult vocare, corpus suum in discretionem regere, vt robustum permaneat, ad seruiendum spiritui in omnibus. Secundum est occupatio in sollicitudine rerum exteriorum, licet bonæ sint & virtuosæ: quia sicut puluis iniectus oculis visum adimit exteriorem, sic sollicitudo exteriorum, oculum intelligentiæ excæcat, & excludit à contemplatione veri luminis. Tertium est remorsus conscientie peccatorum, quando in anima est per opera, vel per recogitationem. Licet enim in amaritudine fiat plerunque huiusmodi recogitatio peccatorum, nihilominus reddit animam tenebrosam, & aufert contemplationem, ad quam præcipue requiritur puritas animæ. Et ideo quamuis semper debeamus nos reputare peccatores, tamen eo tempore, quo volumus contemplari, nō debemus nobis formare cogitationes de peccatis, quia contemplari est coniungere spiritum nostrum spiritui Dei: recogitationes autem peccatorum mediū inter Deum & nos efficiunt. In primis tamen bene possemus nos humiliare, cogitando nos indignos omni bono, & admirari immensam Dei bonitatem, & nostram abyssalem vilitatem, & post hoc cum expedito desiderio & sedula aspiratione nos erigere in Deum: & tūc peccata interim à memoria excluduntur, aliās recordatio peccatorū animæ influeret, & impediret contemplationem, quemadmodum feruēs sanguis visum adimit exteriori suffusus oculo. Quartum impedimentum sunt phantasmata corporalium imaginum, quæ se imprimunt cordi, & difficillimè possunt repelli, quousque homo ad hoc perueni-

* Alias solitudinem.

Vita contemplatiua impeditiua.

Contemplari quid.

at, vt sic audiendo surdus, & videndo cæcus, hoc est, vt adeò sit introrsum tractus, quòd exteriores sensus suum plenum vsum non habeant, ex hoc quòd ipse intrinsecus tam occupatus est diuinis rebus. Et tunc speculum animæ efficitur clarum & purum sine imaginibus.

De triplicibus nociuis imaginibus in contemplatione, & eam de vtilibus. Cap. XXVIII.

Imagines.

Sciendum verò quòd triplices sunt imagines: Primæ sunt nociuæ, sicut imagines, quas recipimus cum quodam inordinato affectu vel oblectatione, quamuis non sint mortiferæ. Et istæ imagines impediunt valde inactionem Dei, & contristant Spiritum sanctum, foedantes lectulum dilecti sordibus peccatorum. Si autem huiusmodi imagines nobis irruunt contra voluntatem nostram, & nos eis fideliter totis viribus resistimus, tunc reputabitur istud nobis pro spiritali martyrio, si tamen pro posse etiam vitamus occasiones talium imaginum. Secundæ imagines sunt vanæ, & sepe incidunt meti, sed ipsæ non succedunt inordinatis desiderijs. Et quanquam non sint valde nociuæ quòd ad peccatum, retrahunt tamen valde à profectu, nisi multum diligenter & continuè ipsis resistatur: quia qui verè proficere vult in virtutibus, illum eniti oportet, vt continuè suspendatur in Deo affectuoso quodam & amoroso influxu spiritus, sicut radios solares oportet semper dependere in sole, si debeant permanere in esse. Et quando aliquis hoc non facit, signum est vacui cordis & tepidi feruoris: quia vbi cor plenum est diuino amore, ibi cedere oportet omnem * vacuitatem, quemadmodum videmus quòd clauus clauo pellitur. Tertiæ imagines in seipsis bonæ vel vtilis apparent, sed impediunt etiam veram contemplationem, sicut occupatio curæ temporalis, quæ licita aut etiam meritoria est: vel curæ aut sollicitudinis spiritalis, vt videmus in illis, qui nimis sunt scrupulosi vel formidolosi, & in similibus: vel etiam occupatio cælestium, quæ non est vtilis, nec inflamat ad amorem Dei, sicut qui curiosè indagare volunt de cælestibus aut æternis, de sancta Trinitate, de nouem choris Angelorum, & similibus ad fidem solummodò spectantibus, quæ isti volunt sua intelligentia perscrutari seu ratione inuestigare. Et quia istud apparet esse defictum, ideò securè se dant ad huiusmodi, appellantque vitam contemplatiuam: sed solum est quadam curiositas, & fomentum immortificata voluntatis eorum, & idcirco non proficiunt in

* Alias vacuitatem.

MOITL

mortificatione sui, nec in profectu virtutum & amore Dei. Quapropter homo solum imaginibus illarum rerum depingere se debet, quæ ipsum excitant ad agendas gratias Deo, ad eum laudandum, diligendum, & imitandum secundum suam humanitatem, rescindendo omnem curiosam & inutilem inquisitionem, de qua non melioratur: & exercitare se magis in affectibus, quam in meditationibus, prout infra docebo. Hac ergo paucis tetigisse sufficiat de impedimentis vitæ contemplatiuæ, pensatis etiam illis, quæ superius tractauimus de mortificationibus & vita actiua. Nunc verò prosequi volumus ea, quæ nos oportet præparare pro ipsa obtinenda.

Imagines
hominum
necessariæ.

De præparatione vitæ contemplatiuæ spiritualis per intellectus affectusque copulationem reformationemque.

Cap. XXIX.

Hic igitur est sciendum, quod ad vitam contemplatiuam duobus nobis sunt necessaria, vt perfecte ambulemus viam vitæ huius: hoc est, duos habere oportet pedes spirituales, qui sunt intellectus & amorosus affectus, quos pariter coambulare necesse est, vt illa secreta contemplationis itinera attingere valeant. Alioqui intellectus sine amoroso affectu claudus est, nec potest progredi, affectus etiam sine intellectu cæcus est, & viam ignorat, sed errat in ea. Itaque necesse est, vt intellectus affectui viam demonstrat, & affectus intellectum (impetu suo) per viam deportet. Ad præparandum igitur pedem amorosi affectus, sciendum quoddam, sicut dicit Hugo de S. Victore in libro qui incipit: Accipe frater charissime, affectus est quedam spontanea ac dulcis ipsius animi ad aliquid inclinatio. Et quia secundum variam affectionem & inclinationem amor noster variatur, ideo subtilius est inquirendum, quem amorem respuere, quam amplecti debeamus. Primus affectus est naturalis, vt est affectus, quem quis habet ad corpus suum, ad cognatos & amicos. Quem affectum sicut non admittere est impossibile, ita non sequi, nisi in quantum, secundum Deum est, summa virtutis est: Quia iste affectus suggerit nobis sequi mollia, suauia, comoda, iucunda, voluptuosa: & sic inclinatur ad sensualia desideria. Quod autem naturæ contrarium est in tempore aut æternitate, refugere oportet, sicut infernum, iudicium, purgatorium, & amplecti omne quod naturæ conueniens est in tempore aut æternitate: Et in omni, quod impedit Deo, seruitijs, operibus bonis, & exercitijs, quantumcunque

Pedes animæ
duo
qui.

Affectus
quid.

Affectus
naturalis
quis.

Zzz 4. nobilia,

Affectus
sensualis.
Affectus
officialis.

nobilis, sancta & perfecta esse videantur non quaerit principaliter Deum, sed seipsum, sicut supra tetigi. Idcirco in exercitijs, quae ex naturali affectu nudè proueniunt, non consistit aliquod meritum. Ex isto imprimis oritur affectus sensualis, qui nociuus est, quando ei non resistitur. Secundò ex isto oritur affectus, dictus officialis, qui homini imprimitur ab his, qui sibi amicitiam ostendunt, dando munera, praestando obsequium & auxilium. Et iste amor admittendus est, ne homo ingratus inueniatur: periculosus tamen est his, qui timorem Dei perfecte non habent. Cauendum est autem, ne propter hominem peccatis faueatur, aut vitia vel vitiosa foueantur. Ab isto affectu multum differt affectio charitativa: quia iste in omnibus quaerit quae sua sunt: charitativa autem affectio in nullo quaerit quae sua sunt, sed solummodo

Affectus ra-
tionalis.

honorem & beneplacitum Dei. Quartò est quidam affectus rationalis, ad quem nos ratio trahit ex consideratione virtutum, operum virtuosorum, honestatis, & similibus, quae in alijs vidimus, audiuimus, aut aliàs percepimus. Hoc affectu suauiter inclinamur ad sanctos Martyres, qui strenuè decertarunt, & multa tolerauerunt, & ad alios Sanctos propter bonam vitam ipsorum auditam vel lectam: & generaliter ad omnes honestos ac virtuosos. Iste affectus omnibus praefatis nobilior est, (quia gradus quidam virtutis est, habere amorem ad virtutes) tamen multum differt ab affectione, quae oritur ex charitate: quia hic affectus (ratione mediante) oritur & excitatur ab exterioribus bonis exemplis: affectio verò charitativa à Spiritu sancto originem habet, inflammaturque ad amandum etiam peccatores, & ex bonorum

Affectus
spiritualis
quis.

exemplis multo dulcius afficitur. Quintus affectus dicitur spiritualis, quia ab inspiratione Spiritus sancti infunditur. Iste hominem voluntarium efficit ad relinquendum seipsum in omnibus propter Deum, ad praeponendum in omnibus honorem Dei, ita vt in hoc etiam seipsum non quaerat. Huiusmodi tamè spiritualis affectus nonnunquam nobis imprimitur à spiritu nostro, quod quibusdam euenit ex innata natura, quae inclinata est ad amorem: vel etiam ex studiosa exercitationis frequentia, quae iam in consuetudine versa est, ita quòd siue ex natura, siue ex consuetudine exercitationum facile possunt habere amorosas effluentes affectiones ad Deum diligendum, laudandum, ad illi gratias agendum, & adhaerendum, sic quòd iste eorum affectus multum similis est affectioni, quae à Spiritu sancto venit. Sed iste affectus solum probari potest in derelictione, mortificatione, & aduersitate, in quibus

verus

verus spiritualis affectus seipsum voluntariè resignat, & exhibet tam paratum ad quamcunque aduersitatem, sicut ad prosperitatem, vt Deus per hoc honoretur. Ille igitur est vnus pes quo anima progredi debet in vita contemplatiua.

Vie due humana videlicet & mystica, per quas affectus graditur.

Cap. XXX.

Sed quia rationalis creatura constat ex duplici natura, scilicet corporali & spirituali, quarum vtraque sibi correspondentia habet obiecta, quibus secundum cuiuslibet capacitatem æternam veritatem (quæ Deus est) percipere vel participare potest, ideo duplex assignatur contemplandi modus, quibus tanquam via duplici ad ardorem perfectæ charitatis peruenire valeamus: & propter hoc etiam oportet spiritualem hunc pedem duobus modis præparare ad currendam hanc viam. Primò constat homo ex corporali substantia & natura, & huic obiecit Deus omnia, quæ cognosci possunt exterioribus sensibus, vt rudes & sensuales homines (quorum sensus & intellectus obreuebratus est, & affectus ad se reflexus, ita vt non possint diuinam bonitatem, & veritatem, prout in seipsis sunt, sentire) in sensibilibus creaturis contemplari valeant immensam maiestatem, sapientiam, artificiositatem, pulchritudinem, suauitatem, & amorem inuisibilis Creatoris. Hic est vnus modus, & via perueniendi ad vitam contemplatiuam, scilicet cum homo attendit opera creationis, & considerat magnitudinem, pulchritudinem, subtilitatem, ordinationem, nobilitatem, & suauitatem creaturarum, & inuenit in omnibus immensitatem, quæ Deo ascribitur. Consequenter attendit propriam vilitatem, ingratitude, & malitiam, quam erga Deum ostendit. Et qualiter Deus immensus dignatus sit humanam naturam suscipere, & nos ex amore per amaram, & confusiuam mortem, & pretiosum sanguinem liberare, & similia. Et huiusmodi exercitia primò locanda sunt in fundamento contemplationis: & cum aliquato tempore istud vigorosè exercitatum fuerit, imprimetur ex hoc cordi admiratio quædam diuinæ immensitatis ex consideratione creaturarum: nec non & deuotio quædam plena confidentiæ ex consideratione diuinæ dignationis ad nos viles & vitiosos, quam exhibuit humanitatem assumendo: & demum etiam magna lætitia amoris plena, considerato quòd amor eius ad nos, ipsum coegerit talem mortem sustinere. Hæc autem tria prædicta (excitando affectum) trahunt exteriorem hominem introrsum, & interiorem hominem sursum,

Via humana per ce-
atque in
Deum tea-
deas.

Aaaa

sum,

sum, ubi paulatim magis, & magis in his tribus instruitur. Et ita procedit intellectus, & trahit post se affectum introfus, quoadusque affectus adeo violentus, & impulsivus efficiatur, ut omnes vires in suum servitium compellat. Et ex tunc quandoque se ad exercitiū dare voluerit, non erit necessarium sibi à principio exercitationem inchoare, sed semper parata inueniet tria præfata, tanquam fundamentum, super quod collocet exercitia contemplatiuæ vitæ, secundum tractum spiritus. Sed primus labor suus erit, accédere amoris ignem, ut fornacem ardentem, cui statim Deus associabit gratiam suam tanquam operariam, cuius instrumentum erit amor. Sed hic amor per istam viam acquisitus, non est tam actiuus, vigorosus, aut impetuosus, quin intellectum præcedere permittat, & ipse sequatur: & ideo tantum non proficit in vita cōtemplatiua, aut in virtutibus, vel etiam in suis ipsius mortificatione, sicut amor acquisitus alia via. Et in hoc preparatus est pes affectionis ad ambulandū per istam viam, quæ magis frequentatur ab hominibus, & præsertim ab illis, qui ingenio subriles & actiui sunt.

Via mystica per amorosum effectum in Deum tendens, atque de eam iuuantibus. Cap. XXXI.

Secundò constat homo ex spiritali substantia & natura, cuius obiectum sunt omnia, quæ exterioribus sensibus non possunt apprehendi, & illa ratione comprehendit, aut fide cōtemplatur. Sunt autem nonnulli, & præsertim qui sensibus quieti sunt & intellectu non actiuo, aut etiam simplices & non multum capaces, pleni tamen naturali amoroso affectu & corde hilares: isti in sua ad Deum conuersione non sunt actiui in exercitio virium intellectualium, sed sentiunt se magis inclinatos & dispositos ad exercitandum se in vi concupiscibilis quia in illa statim inflamantur ardenti amore Dei, & istiusmodi homines ad aliam viam trahit. Nihilominus quando hæc secunda via homini nota est, potest se in ea exercitare, & ipsam perambulare: quia quamuis communiter gratia operetur secundum dispositionem naturæ, ipsam ad spiritualem eius perfectionem perducere optans, tamen etiam sæpe operatur gratia Dei secundum qualitatem exercitationum quas assumimus: & Deus unicuique largitur gratiam secundum quod se eius auxilio preparauerit, & idoneum se exhibuerit ad ipsam recipiendam, & ea utendum.

Hæc igitur via est diuina & occultata ab omni humana sapientia, & do-

Gratia quomodo operatur.

& docet eam Deus (immediate) parvulos, humiles & amantes, sicut dixit Iesus: *Cōfiteor (& gratias ago) tibi Pater Domine cali & terre, quia abscondisti hac a sapientibus & prudentibus, & reuulasti ea parvulis, id est, humilibus.* Hæc etiam via est multo vtilior & nobilior: quia Deus magister est omnis perfectionis, ita quod rudis laicus aliquis aut vetula, si trahitur aut ambulat per hanc viam, intra breue tempus recipere poterit maiorem experimentalem cognitionem de DEO, & veris virtutibus, & similiter de omnibus salutem humanam concernentibus, quam omne. Doctores totius mundi cognoscere possint per suam naturalem sapientiam aut scientiam acquirunt. Est insuper ista via compendiosior ad obtinendam perfectionem, & facilius acquiritur, non requirens ingeniositatem aut subtilitatem intellectus: quia in affectu negotium hoc agitur, & non intellectu, donec homo in affectione tam ardens efficiatur & abundans in omnibus spiritualibus diuitijs, omnes potentias animæ replentibus, quod tandem sibi aperitur pura quedam simplexque cognitio cum illustratione diuina claritatis, ita vt naturalis intelligentia eius tantum eleuetur vltra omnem naturalem cognitionem, quantum claritas Solis excedit claritatem Luna. Ad hanc viam hortatur nos David, dicens: *Gustate, & videte quoniam suavis est Dominus, beatus vir qui sperat in eo.* Inchoationem huius viæ supra tetigi, vbi etiam apposui similitudinem de ædificio arcuali. Quædo igitur spiritualem huiusmodi arcum aliquis ædificauit, prout ibidem tetigi, id est, acquisiuit studiosum impellentem amorem dotalium gratia Dei, tunc habet spirituale instrumentum ad operandum per illud spiritualiter in via contemplationis, vocaturque istud instrumentum amor, aut gratia operans: & hoc ideo, quia valde agit & perurget hominem ad omnia, quæ Deo placere putantur. Vocatur etiam sensibilis gratia, vel sensibilis amor, quia valde cupidus & sensibilis est. Est itaque istud instrumentum quoddam ad omnem spiritualem profectum in vtraque via, pro illis dotalibus, qui ipso bene vtuntur, sed vae illis, qui eo abutuntur. Nemo verò debet præsumere, aut se extollere propter istud instrumentum adeptum: quia potest obtineri per exercitia venientia ex puris naturalibus, & possessor remanebit in statu damnationis: sed solerter attendere debet opera, quæ isto instrumento operatur. Et si inuenerit se ipsum studiosum & sollicitum ad mortificationem & resignationem suæ voluntatis in beneplacitum Dei, prout supra tetigi, signum est, istud instrumentum gratia Dei

Matth. 23.

Via facilis, & nobilissima.

Psal. 33.

Instrumentum contemplationis, via.

* Aliâ vt
quiescat.

quiescat.

quiescat.

quiescat.

quiescat.

quiescat.

quiescat.

quiescat.

quiescat.

quiescat.

quiescat.

quiescat.

quiescat.

quiescat.

quiescat.

quiescat.

quiescat.

quiescat.

quiescat.

quiescat.

quiescat.

quiescat.

quiescat.

quiescat.

quiescat.

quiescat.

quiescat.

quiescat.

quiescat.

quiescat.

quiescat.

quiescat.

quiescat.

quiescat.

quiescat.

quiescat.

quiescat.

quiescat.

quiescat.

quiescat.

quiescat.

quiescat.

quiescat.

quiescat.

quiescat.

quiescat.

quiescat.

quiescat.

quiescat.

quiescat.

quiescat.

quiescat.

quiescat.

quiescat.

quiescat.

quiescat.

quiescat.

quiescat.

quiescat.

quiescat.

quiescat.

quiescat.

quiescat.

quiescat.

quiescat.

quiescat.

quiescat.

quiescat.

quiescat.

quiescat.

quiescat.

quiescat.

quiescat.

quiescat.

dotatum esse. Si autem non curat multum proficere in mortificatione & abnegatione sui ipsius; & incremento seu augmento virtutum, studiosus verò est exercitare semetipsum * ad quiescendum in saporositate & sensibili dulcedine, etiam si quotidie septies raperetur in spiritu, nihilominus stat in puris naturalibus, & abutitur gratia Dei ad suam damnationem: quia diligentior est ad sati faciendum suae spirituali gulae, quam ad exequendum beneplacitum Dei. Instrumentum itaque istud est impellens aut perurgens gratia seu amor: utimurque ipso in utraque via: sed in priori via praecedit intellectus, quærens materiam amoris quam affectui offerat, sicut apis volans super flores ad colligendum mel: & affectus sequitur, ut ab intellectu pascatur. In ista autem via affectus praecedere vult, & intellectus sequi non potest, nisi à longè: quia affectus non vult, quòd cogitetur de vita æterna, de Angelis, vel etiam deo, quantumlibet nobiles sint tales cogitationes, sicut de eius immensa magnitudine potentia, bonitate, clementia, misericordia, amabilitate, & similibus: sed ipse solus opus hoc agere vult in simplicitate affectionum, puta cum aspirationibus, hoc est, desiderijs stimulantibus, perurgentibus, inhiantibus ad unionem Dei. Quam nobilis autem aspiratio ista in homine perfecto sit sentiri potest, sed non scribi. Quàliter verò ad hanc se applicare debeat, qui in hac via progredi vult, & pervenire ad vitam contemplativam, exprimere & eloqui conabor, pro ut melius poterò.

De aspirationibus & ejaculationibus. Cap XXXII.

AD progrediendum igitur in hac via, oportet hominem in duobus se exercitare, scilicet in aspirationibus & in viutuo amore: quorù vnum est corpus istius contemplationis, alterum anima seu spiritus. Vnum consistit in inferioribus viribus animæ, alterum in superioribus. Cum ergo aliquis pervenerit ad instrumentum contemplationis, & ire vult per istam viam, quam Dionysius appellat divinam & mysticam, dimittere debet meditationes suas, & exercitare se duntaxat in affectionibus: habere etiam debet ad hoc in memoria sua paratas multas breves oratiunculas, quæ excitent istam aspirationem, quas Augustinus vocat jaculatorias, quia sunt iacula amoris, quibus iaculamur in cor Domini nostri, de quo ipse ait in Canticis Canticorum: *Vulnerasti cor meum soror mea sponsa.* Istas oratiunculas ferre debet in corde, & etiam ore loqui ad Deum, ac si praesens esset, & hoc semper

Cant. 4.

semper quando potest, eundo, stando, sedendo, iacendo, comedendo: & non tantum quando oratio res statutas dicere habet, sed con uetudinem sibi faciet, ut habeat eas semper presentes ad minus in corde. Poterit autem huiusmodi orationum uelas vel aspirationes formare hoc modo: O Domine, quando te diligam perfecte? O Domine, quando te nude amplectar brachijs anime mee? O Domine, quando me ipsum, & uniuersum mundum contemniam propter amorem tuum? O Domine, quando anima mea cum omnibus uiribus suis tibi inietur? O Domine, quando anima mea totaliter & perfecte in te mergeretur, & absorbebitur? O Domine, ego te totum possidere, & me totum tibi offerre desidero, & vnus in vno aternaliter, & inseparabiliter requiescere. Et in hunc modum absq; numero formari poterunt, ut gratia Dei sua in actione docebit: dicique aut cogitari debent cum impetuoso astuanti desiderio, ut vnum fieri possit cum Deo, in ardore dilectionis liquefactus. Et huiusmodi aspirationibus amoris affectio semper magis inflammabitur in amando, & spiritus preparabitur ad subleuationem contemplationis. Cum ergo spiritus hominis per frequentes, ingeminas, aspiratiuas exercitationes confirmatus fuerit in vnitiuo amore, seu amore qui vnit animam Deo, tunc affectus hominis adeo impetuosis astuansque efficietur, & instar fulguris velox, ut quoties se ad Deum conuerterit, sine cogitatione praua, in momento spiritum vehat in abyssalem amorem Dei, cum ineffabilibus impulsibus, & desiderijs ad Deum solum possidendum, ita quod vacabit ab omni quod infra Deum est. Et istud poterit facere centies, imo millesies in die, si voluerit, & natura sua sufferre potuerit: quia oportet istud exercitiu cum magna discretionem fieri, ne homo destruat naturam suam, ut postea declarabimus: quia exercitium istud efficitur adeo vigorosum in plerisque, cum se vigorose ad Deum conuertunt, ut sibi appareat, quod cum anima & corpore abscedere debeant, aut quod cor sibi ex magna violentia rumpi debeat: & propter hoc in momento omnes anime vires sunt collecte, & liquefacte in ardore dilectionis, sicque in Deu cadunt. Et isto modo instrumentum vite contemplatiue in ista via multo acutius, & apertius redditur ad operandum cum ipso, scilicet in resurrectione in Deum, in profectu virtutum, in mortificatione sui ipsius, & in omni, quod spectat ad vitam perfectam.

De vnitiuo amore animam puram in Deum transformante

Cap. XXXIII.

Aaaa 3

Lara

Faculatione
amoriferarum
formularum.

Cap. 4.

Iam consequenter secundum posse nostrum agemus de vnitione amore, vt saltem parua de hoc notitia & informatio habeatur. Dionysius dicit de amore in libro de diuinis nominibus: Vnus est amor increatus (qui est ipse Deus) qui ingignit omnibus creaturis amorē creatum. Cū igitur amorē nominamus, siue diuinum, siue Angelicum, siue intellectualem, siue animale, siue naturalem, designamus nomine amoris quandam virtutem vnitam, quæ de amante & amato appetit vnum efficere. Sed quia non est possibile quod duo totaliter secundum omnem modum possint vnum fieri, nisi vnum penitus annihiletur, propterea, sicut Aristophanes Philosophus dicit, & etiam Aristoteles, quarit amor proximiorē & aptiorē vnionem, quā amās ad amatum habere potest. Et quia vnio supereminens, quā cum Deo habere possumus, & ex largitate Dei etiam nonnulli interdum sentiunt in tempore isto, ineffabilis est, idcirco parumper tangere volo objecta, supra quæ affectuosa amans anima oculos intellectuales dirigere possit ad exercitandū vnitiū amorē: quandoquidem dilectum suum (hoc est, Deum) videre nō potest, nec imaginari, quia *spiritus est Deus*, & qui veraciter illi adherere vult, adherere debet *in spiritu & veritate*.

Iohan. 4.
4. Cor. 6.

Similitudo
amorose vn
tionis cum
Deo.

Quantis autem similitudines aliquo modo homini viam demonstrare valeant, tamen sunt tantum dissimiles veræ cum Deo vnitioni, quantum Deus ipse longè excedit omnem creaturam. Primò potest accipere similitudinē de arbore, cui sarculus inseritur, vbi sarculus vna arbore efficitur cum trunco per nutrimentum terræ: sic etiā anima per nutrimentū gratiæ & amoris vnus spiritus fit cum spiritu Dei. Hanc vnionem Christus nobis promittit, dicens: *Ego sum vitis vera, vos palmites. Manete in me, & ego in vobis, vt fructum plurimū afferatis*. Secundò potest accipere similitudinē de vino, cui gutta aquæ infunditur. Aqua illa in vinum mutatur & amittit propriam naturam, assumēdo naturam vini in colore, odore, sapore, & in omni virtute. Sic etiam cadit anima in immensitatē Dei sicut gutta aquæ in magnitudinē maris, seruatque ipsa dumtaxat essentiam suam, sed omnes vires eius sunt deificatæ, hoc est, Deo perfusæ, quemadmodū stella, quæ tenebrosa est in substantia, perfluitur claritate solis. Et tunc anima nostra erit materia quasi corpus, & Deus forma eius, anima eius, & vita eius; sicut nunc anima est forma, & vita corporis. Horum autem duorum vnio erit tam iucunda & nobilis, quod si alicui bene cognita esset, & ipsam sensisset, & postmodum per attentionem circa ipsam quietus immo-

Iohan. 15.

raretur

rueretur, non facile se continere posset, quin in spiritu raperetur. Idcirco
 frater Aegidius, tertius discipulus S. Francisci, postquam spiritus suus
 semel fuerat unitus spiritui Dei (ita ut Deum eminenti modo videret)
 adeo paratus erat idem spiritus eius sursum rapi, ut si venisset per
 viam ambulando, sibi que dictum fuisset duntaxat hoc verbum, Para-
 disus, statim raptus fuisset, si solum cogitationes suas direxisset ad ex-
 cessum mentis, in quo anima eius transformata fuerat cum Deo. Ista
 similitudo signatur in Missa, quando vna gutta aquæ ponitur in vi-
 num consecrandum. Tertio potest accipere similitudinem de ferro,
 quod ponitur in ignem ardentem, quod torum candescit à magni-
 tudine caloris: & cum extrahitur, tunc ignis & ferrum sunt eiusdem
 quantitas: quia secundum quantitatem ferri, cernitur etiam ignis. Fer-
 rum autem suam substantiam retinet, sed mutatum est in colore & natura,
 quia de natura eius est frigiditas, & nunc calet, & sic de alijs. Sic anima
 quando transformatur in Deum, efficitur etiam secum vna altitudo, vna pro-
 funditas, vna longitudo, & vna latitudo, amittitque omnem suam acti-
 onem: sed vires eius aguntur à Deo, qui est vita eius, sicut corpus mor-
 tuum est in seipso, & omnis vita eius, motus, & operatio ab anima
 sunt. Quarto potest accipere similitudinem subtiliorem de duobus
 speculis, quia quando duo specula contra se inuicem tenentur, tunc
 vnum recipit in se totaliter imaginem alterius, cum imagine superioris al-
 teri speculo iam impressa. Sic etiam fit in istis speculis intellectualibus,
 scilicet æternitatis Dei, & humanæ mentis: quia quando impletur il-
 lud libri Cantici Canticorum *Dilectus meus mihi, & ego illi, & ad me co-*
neris, & ego illi, & ad me co-
neris, & ego illi, & ad me co-
 neris, tunc hæc duo intellectualia specula contra se posita sunt. Quã-
 do igitur Deus animam clarificare vult lumine claritatis suæ, tunc re-
 cipit anima in se perfecto modo imaginem & claritatem, cognitionem
 & fruitionem Dei, & cum hoc suam propriam cognitionem & fruitio-
 nem in Deo, multo perfectius quam materialia specula: quia illa ma-
 nent semper essentialiter à se inuicem disiuncta: sed anima quam cito
 recipit gloriosam illam imaginem æterni speculi in sua incomprehen-
 sibili claritate, eodem momento unitur eidem incomprehensibili, glo-
 rioso, claro, diuino speculo, & in eo absorbetur, & dilatatur, sicut se v-
 nit & dilatatur gutta aquæ cadens in amphoram vini, aut scintilla vo-
 lans in magnum immensumque ignem. Et quamuis res istæ, de quibus
 hic similitudinem adduxi, sint tam modicæ in cõparatione ad verita-
 tem, quæ in felici anima implebitur, quemadmodum granum sinapis ad
 magni-

Frater Aegidius.

Cantic. 67.
& 7.

magnitudinē supremi cali: nihilominus ex huiusmodi similitudinibus potest homo concipere in corde obiectum quoddam, & desiderare tali modo vniri Deo, & præcipue in exercitacione amoris, cuius natura est optare de duobus vnum. efficere. Appellatur autem exercitium istud vnitiui amoris, qui necessarius est ad ambulandum viam istam.

De vtilitate vnitiui amoris. Cap. XXXIV.

Nunc posset aliquis querere, quæ vtilitas consistat in isto vnitiuo amore magis, quàm in alio comuni pratico amore. Circa hoc scias, quod amoris huius actus, quò ad substantiam, oriri etiam posset ex natura & exercitacionibus, stans solus sine omni gratia extra statum salutis, sicut & omnis sensibilis & practicus amor potest: & in seipso tantum est Deo acceptus, quantum de essentiali illo charitatis amore (de quo postea audiemus) & de alijs virtutibus acquisiuit, & non amplius. Sed actio eius est vigorosior, & obsequium vtilius ad proficientem vitam, quàm aliquod obsequium cuiuscunque alterius sensibilis aut practici amoris: quia adeo astuans est, vt mediante ad Deum conuersione, omnes tentationes per ipsum fegentur, sicut musca non audent appropinquare ollæ calidæ aut bullienti, sed superuolitant donec tepescat. Sic etiam repidi multum impugnantur, tentationibus peccatorum, sed non feruentes: nisi contingat ex speciali Dei permissione, ad probandos eos, quos diligit, & ad præparandam eis maiorem coronam. Istud autem alijs amor, qui adeo astuans aut feruens non est, non potest efficere. Secundo, iste amor est tam velox, vt in momento penetret & relinquat omnem multipliciter & distractione cordis, cum se ad Deum conuertit, vbi alium amorem sæpe diu & multum oportet laborare. Tertio, adeo est impetuosis aut stimulatius, quòd præ alijs multum vigorosè impellit hominem ad totalem resignationem & mortificationem sui ipsius: & vbi alius amor mortificationem cum difficili sui ipsius victoria exercet, iste amor operatur cum desiderio & iucunditate. Similiter in profectu quarumcunque virtutum plus potest proficere in vna hebdomada, quàm alius amor in anno. Quarto, tam audus est ad dilectum, hoc est, ad Deum, quòd semper vnit hominem Deo sine medio: quod alius amor non facit, & propterea recipit multo plures occultas notitias à Deo, & illuminationes, & familiaritatem maiorem: quia subuehit spiritum nostrum multò sublimius in contemplatione, profundius in amore, atque in deuotione magis

Amoris
vnitiui
vis.

* Alijs de
Deo.

magis continuè. Ipse ad eò eleuat animum, vt suspensus maneat supra omnem multiplicatam & sollicitudinem, supra omnem distractionem & inquietudinem, & supra omnem naturalem passionem, puta inordinatum amorem, odium, vanam spem & timorem, vanam læticiã & tristitiam, similiter supra omnem prosperitatem & aduersitatem, honorem & confusionem, & ita in omnibus, quæ accidere possunt, suspensus manet supra omnem inordinationem, voluntate totaliter vnitus & transfusus in beneplacitum Dei, licet modicam indispositionem sentire posset in inferiori homine, quæ tamen citò perit. Hic itaq; amor hominem citissimè, facillimè, & perfectissimè Deo vnit & assimilat, quâdo debite exercitatur: & ideo lætificat Deum & Sanctos eius, sicut in Psalterio scriptum est: *Fluminis, (hoc est, amoris) impetus lætificat ciuitatem Dei: sanctificauit tabernaculum suum altissimus*, plenitudine scilicet gratiarum.

Mal. 45.

De altero pede contemplationis, quo anima graditur ad Deum: cogitationes quænam in memoria locum habeant.

Cap. XXXV.

NVnc procedendum ad præparandam alteram viam, seu alterum pedem contemplationis, id est, virtutem intellectuã. Hæc præparatio perficitur, cum tres superiores potentie (quæ appellantur vires intellectuæ, vel etiam spiritus hominis) bene ordinatæ fuerint, quia secundum illas dicitur anima spiritus. Primò ergo oportet memoriam præparari, ita quòd in se non permittat hærere aut figi vllas cogitationes, quæ hominem deorsum trahere possunt, ad inferiores scilicet animæ vires, id est, vim concupiscibilem, irascibilem, aut inferiorem rationalem: hoc est, oportet, vt caueat sibi ab omni impressione cogitationum, quæ trahere possunt ad inordinatas affectiones, cuiuscunque infra Deum existentis, quantumcunque nobile, sanctum, aut vtile in se esse videatur: quia inordinatio affectionis illud pro tunc reddit inutile, imò nociuum. Similiter à cogitationibus, quæ trahere possunt ad iracundiam, inuidiam, amaritudinem, aut murmurationem, detractionem, & similia, quæ dulcedinem spiritus inficiunt: & etiam ab omnibus cogitationibus, in quibus ratio nimis occupatur, cum exterioribus rebus, licet in se mala non sint. Sed semper seruare debet memoriam suam liberam, inoccupatam, & otiosam ab omni impressione imaginum & cogitationum quocunque modo

Memoria
qui præpara-
reuec.

Bbbb

inci-

Cor quomodo erigendum ad Deum.

incidentium, quæ non profunt ad amorosum influxum in Deum, & per hoc omnes potentias animæ suæ optimè seruibit re collectas, Deoque coniungit. Pro isto quoque obtinendo non est melius consilium, quam vt assuescat sedule cor suum erigere in Deum amorosa effluenti affectione, & breuibus igniculis orationum, prout supra tactum est. Quia candela recentè extincta, quamdiu fumigat, potest citius rekindendi, si teneatur, etiam à longinquo, sub alia candela ardente, & fumus eius tangat flammam candelæ ardentis: quia tunc flamma descendens, incendit etiam candelam ipsam fumigantem. Ita pariformiter sic in anima sæpe se erigente per amorosum effluxum in Deum: quia quàm citò se mouet ad Deum, descendit in eam flamma diuini amoris, per quam allicitur Deo semper in hæreare amorosis aspirationibus: & istud seruat cor adeò liberum, vt nullæ in ipso imagines possint figi aut hæreare, sicuti postea latius audiemus.

Intellectus quomodo purificetur. Cap. XX XVI.

Psal. 138.

Intellectus quibus purificetur.

Secundò oportet intellectum præparari, & debite ordinari ad operandum in intellectuali lumine diuinæ claritatis. Ad hanc autem præparationem non tantum requiritur puritas, quæ acquiritur per lachrymas & gemitus oculum lauantes, & mundantes, sicut Dauid dicit: *Lauabo per singulas noctes lectum meum*, hoc est, mundabo cor meum, quo Deus cernitur, *lachrymis meis*: ab omnibus peccatis meis: (quia alias non posset congruè, vel debite recipere influxum diuinæ claritatis, sicut speculum humanam faciem clarè non recipit, cum fuerit anhelitu alicuius, aut aliunde obtenebratum: sed oportet ipsum etiam esse parum, in hoc videlicet, quod in sua contemplatione nulla curiositas, præsumptio nouitatum, aut etiam vanitas, vel infructuositas lateat, sicut contingit, quando exercitium vitæ contemplatiuæ in solo intellectu sit, & affectio ibi opus suum non habet, puta excitationis diuini amoris, propriæ emendationis, & præcipuè mortificationis sui ipsius: sed aliud obiectum habet in eam excitantem, scilicet curiositatem, & similia. Præterea, vt potentia intellectiua debite præparetur, & apta efficiatur, oportet, vt in prima irradiatione diuinæ gratiæ, & claritatis, aut veritatis, ad seipsam se cõuertat, vt sciat, si omnia idonea facta sint in se, ad recipiendam nobilem illam internam operationem Dei. De hoc dicit Bernardus super Cantica sermone octogesimo quinto: *Cum veritas in mente fulget, & mens in veritate se videt, in nullo conscia sibi.*

sibi quod erubescat presentiam veritatis, hoc est illud decorum, quod super omnia bona anime, diuinos oblectat aspectus. Attamen istud non sufficit, sed oportet ut intellectus duo in homine inueniat, si liberum, & inconfusibilem accessum ad Deum habere debeat in contemplatione. Primum est, ut nihil notabile de peccatis inueniatur in conscientia, quod non sit delectum per veram contritionem, confessionem, & poenitentiam. Secundum est, ut non possit inuenire in tempore, vel aternitate aliquid tam graue, durum, poenale, aut nature contrarium ad acceptandum, quin se ad hoc semper paratum inueniat, siue sit confusio, persecutio, iniuria, amissio bonorum temporalium, aut amicorum, infirmitas, vel poena. Et generaliter in omnibus, quae excogitari possunt in tempore isto aut aternitate, oportet ut se voluntarie resignet in beneplacitum Dei, ut illud erga se fiat, etiam si deberet aternaliter iacere in poenis inferni. Hac voluntaria resignatio generat liberum accessum ad Deum, libertatemque petendi omne, quod Deus dare potest, imò quod ipse Deus est. Alioqui quomodo posset homo rationabiliter petere omne, quod Deus est, & dare potest, si non prius ipse Deo offerat largo corde & amoroso affectu omne, quod ipse est, & dare potest, agere, aut pati? Et tunc primum homo proprie est totus conuersus ad Deum, & idoneus effectus ad recipiendum omnem influxum gratiarum Dei, & debet istud semper precedere in conuersione ad Deum. Includitur etiam in isto secundo puncto preparatio voluntatis, quae se tam perfecte transfundere debet in voluntatem Dei, ut in nullo habeat in seipsa: & hoc faciet hominem liberum, ita quod nusquam in inferiori homine impediatur offerre se nudum inter brachia nudi amoris Dei. Et secundum quod se preparauerit in his tribus, secundum hoc expectare poterit diuinum, & spirituale influxum multiformium donorum, & illustrationum Dei. Quando igitur intellectuales istae vires hoc modo paratae sunt, tunc secundus pes, scilicet intellectus, preparatus est ad currendum, per cognitionem in occultis visus spiritualis contemplationis, quia haec tria praedicta visum spiritualem causant. Et quem admodum amor vnitiuus, est obiectum, ad quod pes amorosa affectionis tendit in via illa, qua affectus praecedit: ita radius diuinae intellectualis charitatis obiectum est, ad quod pes intellectus tendit, quando ipse praecedit.

Puritati
intellectus
duo necessa-
ria.

* Alias sa-
tisfactione.
Resignatio.

Voluntas
quomodo
preparatur.

De tribus gradibus diuinae cognitionis. Cap. XXXVII.

Bbbb 2

Hic

Claritate
solis recipi
te. fariam.

Lumen in
intellectuale.

Frater Ro-
gerius.

* Timor-
theum.

HIC consequenter est sciendum, quod influxus diuini clarita-
tis intellectualis, quibus homines illuminantur ad cognitio-
nera fieri possunt mille modis: quia Spiritus sanctus innumeris
modis operari potest. Assignandi tamen sunt de isto tres gradus, ad si-
militudinem solis, cuius claritas ab exterioribus oculis nostris recipi-
tur tribus modis, scilicet in obiecto aliquo, puta ligno, lapide, terra, so-
le splendente super aliquod horum: secundo in radijs solaribus, & ter-
tio in substantia vel essentia solis. Sic etiam in tribus gradibus recipiunt
homines irradiationem diuinæ claritatis. Ut autem non erres, semper
nomine fulguris, aut luminis, aut diuinæ claritatis, intelligendum est
intellectuale lumen, præbens nobis occultam cognitionem de rebus
diuinis aut spiritualibus, & non claritas aliqua, quæ similis sit exteriori
claritati. Primo ergo potest æterni solis claritas recipi in obiectis, id est,
in Scripturis sacris, vbi sub cortice literæ per donum intellectus inue-
niunt tam sublimem, caelestem atque diuinam cognitionem, & pro-
fundos sensus, quod huiusmodi non possent ab aliquo Doctorum
inueniri: quippe cum ineffabilia sint ea, quibus nobilis mens illustra-
tur. Imò intellectus plerumque in tantum cognitione ditatur, quod
animator recipit, & tam multiplices occultos, & profundos sensus in Scri-
pturis, quos sunt verba in Veteri, & Nouo Testamento, & illos omnes
trahit aut refert ad fomentum amoris. Per istud spiritus valde eleuatur,
prout frater Rogerius Ordinis Sancti Francisci de seipso ait: Scio ho-
minem, qui ceteris in vno matutino, & forte in quolibet versu, sursum
tractus fuit ad altissimam intelligentiam diuinorum secretorum, & tamè
ipse tractui illi resistebat totis viribus. Interdum etiam cogitur sibi ipsi
tantam violentiam inferre, ad subterfugendum secretum amplexu Dei,
quantam vix aliquis sibi infert ad appropinquandum Deo: quia non-
nunquam Deus ei tam supereffluenter expãdit sinum diuinæ suæ bo-
nitatis, & gratiæ, quod pro certo agnoscit, si vigorosè figeret in huius-
modi oculum intellectus sui, tam profundè mergeretur in abyssum di-
uinitatis cum spiritu suo, quod inde, viuens nunquam exiret. Ecce, hæc
sunt verba fratris Rogerij. Secundo potest recipi in suo radio, quando
spiritus hominis suspensus contemplatur æterna: & in his adeo eleua-
tur, vt spiritus magis agatur à Spiritu sancto, quam agat, rapiaturque
supra seipsum, vbi mirabilis claritas cognitionis recipitur de sancta Tri-
nitate, de æterna generatione Filij, de mirabilibus operationibus Spi-
ritus sancti, & de similibus. De hoc dicit Dionysius ad * Titum: Verte
te ad

te ad diuinum radium: quasi diceret: Non queras alium doctorem, nec aliud exemplar, sed te ipsum conuerte introrsum & eleuado omnes vires tuas, vertere ad lumē diuinum, vbi immediatē à Deo doceri, & spiritaliter possis nutrirī. Per huiusmodi continuam introuersionem ad Deum, cognitionem de Deo, & spirituale nutrimentum homo plus in cælo conuersatur quàm in terra, manetq; suspensus in Deo, sicut radius in sole. Huiusmodi etiam spiritalibus radijs anima spiritaliter cibatur, nutritur, & ingiter in Deum trahitur: poteritq; in hoc perseverantiam vel continuam exercitationem ad eò habituari, vt sibi labor sit, & radium iterum descendere, & crux inferioribus occupari, sicut legimus de quadam sancta virgine, quæ Clara dicebatur. Ista omnes cogitationes, & affectiones suas ita in amorem Dei iactauerat, & cum omnibus viribus suis tam continuè in Deum fluebat, quòd anima eius seu spiritus semper in Deo suspensus esse videbatur. Reuelebatur autem cuidam deuotæ personæ, quòd sine intermissione semper in eam fluebant radij diuini, quibus ipsa nutrebat. Et iste influxus trahebat omnes vires eius sursum in Deum, in tantū, vt vsum naturalium virium suarum amitteret. Accidit semel in die Epiphaniæ, ipsam valde vigorosè trahi sursum, ad eò vt triginta diebus sequentibus raptā maneret; ita vt nullam haberet memoriam secularium rerum, nec vllam intelligentiam eorum, quæ circa se fiebant. Non sumebat cibū, vel potum, nihilque sentiebat in corpore suo. Post hoc, quādo ad se redijt, videbantur sibi triginta illi dies non nisi tres fuisse. Quatuor etiam mensibus post præfatos triginta dies, quando se terrenorum cura occupare cogebatur, quia Abbatissa erat cuiusdam monasterij, non potuit cor suum deorsum deducere, aut de temporalibus cogitare: & putabat quòd semper sic permanisset, nisi sedulè coacta fuisset cor suum occupare curis temporalibus. Tertio claritas ista potest recipi in se ipsa, de quo tertium gradum describam. Sic ergo habemus præparationē vitæ contemplatiuæ.

De ornatu vitæ contemplatiuæ spiritualis per septem dona Spiritus sancti. Cap. XXXVIII.

Prosequendo secundum, qualiter ista vita contemplatiua ornari debeat, sciendum, quòd ita mensa liberalitas Dei (postquam se homo fideliter præparauerit) continere se ipsam nō valet, quin ipsum docet non solum sensibili gratia, & amore, verum etiam vult omnes

Timor.

Timoris effectus.

Ezal. 30.

* Alias tolerandum.

morales virtutes ornare, & sublimare perfectis donis Spiritus sancti, quibus totus homo decoratur, & Deo acceptus efficitur: imò desponsatur Deo, & immediatè pierunq; vnitur: quia Spiritus sanctus tunc venit cum tribus Theologicis virtutibus, & veluti fons septè riuulis perfluit omnes vires animæ, & replet eas donis suis. Vt autè habeamus notitiam istorum donorum vitam cõtemplatiuam ornantium, sciendum, quòd primum inter ipsa vocatur timor filialis, qui hoc modo animã ornat. Sanctus Thomas dicit, quòd dona Spiritus sancti perficiunt potentias animæ per hoc, quòd ipsas reddunt promptè mobiles à Spiritu sancto, ita quòd Spiritus possit in eis operari quæ voluerit. Et illud primò facit timor filialis, imprimens cordi erga Deum paternã amorosamq; reuerentiam, & volutatem propriam cum gaudio, & desiderio totaliter subdens volutati Dei. Imprimat etiam cordi nobilem erubesceniam coram Deo, quando aliquid facit, quòd Deo displicere possit: quæ erubesceniam cor humiliat, & excitat ad contemptum & displicentiam suis ipsius. Consequenter etiam rejicit omnem seruilem timorem, puta de inferno, purgatorio, iudicio, morte, & similibus; & etiam temporalè timorem, scilicet de pœnis, confusionibus, amissione temporalium, persecutione hominum, & similibus: quia resignat se in beneplacitum Dei, & relinquit duntaxat in homine timorem, qui est ad Deum, videlicet eum offendendi, in eius amore tepescèdi, familiaritatem eius amittendi, & similia, ita quòd generaliter eiicit omnem timorem, qui pœnam facit, satagitq; se transformare in amorem: presuram etiam cordis ex timore pœnali venientem, conuertit in dulcedinem, sicut David dicit: *Quam magna multitudo dulces donis tuae Domine, quam abscondisti timoribus te.* Timor iste exerceat oculum sinistrum, hoc est, mortificat in exercitijs, & operibus virtuosis omnes alienas intentiones, in quibuscunq; moralibus virtutibus latere possibiles, quæ frequentant homines, qui propriè aut principaliter Deum non querunt: & eleuat intentionem in Deum solum, quia origo operum ex Deo venit, hoc est, ex Spiritu sancto. Et hoc modo dona Spiritus sancti ornant, nobilitant, & exaltant virtutes morales per amorosam intentionem, quam in Deum vehunt, & operantem reddunt voluntarium, & anhelantem ad bonum faciendum, & malum * dimitendum. Hic timor subiectum reddit hominem omni creaturæ secundum suum sentire, & etiam affectum, puta quòd se reputat, sine fectiõne viliorẽ peccatorem totius mundi, & desiderat etiam talis ab alijs repu-

is reputari, gaudens in omni sui despectione. Tales appellantur in Evangelio *pauperes spiritu*, hoc est, humiles affectione. Secundum donum Spiritus sancti vocatur pietas, & est sancta quaedam liquefactio animæ in virtute pietatis. Ista pietas est spiritualis quaedam deuotio ad omnia seruicia Dei, & affectuosus impulsus ad auxiliandum, & obsequendum omnibus hominibus, veniens ex influxu diuini amoris. Et sicut intentio misericordie, prout est moralis virtus, in exercitijs operum misericordie est naturalis seu humana, ita intentio pietatis in exercitijs operum misericordie est solummodo deificata, quia Deus in omnibus finis eius est. Consequenter sciendum, quod exercitium pietatis consistit in triformi actu. Primo, in honorando, regratiando, & laudando Deum cum magna dilectione, & desiderio; item in mortificando seipsum iuxta beneplacitum Dei, & in ampliando diuinum cultum secundum posse suum in omnibus hominibus: quia Bernardus super illud Pauli. *Exerce te ipsum ad pietatem*, dicit in Epistola ad Fratres de Monte Dei, Ordinis Carthusiensis: Pietas istiusmodi est iugis Dei memoria, continua intentionis actio ad eius intelligentiam, & indefessa affectio ad eius amorem, vt nulla vnquam inueniat seruum Dei, non dicam dies, sed & hora, nisi vel in exercitij labore, & proficiendi studio, vel in experiendi dulcedine, & fruendi gaudio. Et istud est valde contra tepidos spiritu, qui in suis exercitijs multam sensibilem deuotionem recipiunt, & in se inueniunt promptam voluntatem ad omne bonum: sed istiusmodi dono sunt multum ingrati, multumque temporis otiose expendunt sine necessitate, cum tamen nulla exteriori cura necessario sint onerati, & tam magna commoda, vel dispositiones commodos habeant sine intermissione fluendi in Deum. O quam districtam rationem de hoc reddere habebunt propter ingratitudinem donorum Dei, videturque eorum deuotio magis venire ex natura, quam ex Deo, ex quo propter modicam causam, vel etiam sine causa, tam otiose, aut vanè tempus suum consumunt. Amor enim semper trahit hominem ad originem, vnde ipse amor effluxit: si ergo amor istorum esset ex DEO, tractus ipsius tam vigorosus esset ad Deum, quod secum non compareretur otiosum spiritum. Secundo pietas operatur custodiam sanctitatis, sicut Salomon dicit in Proverbijs: *Omnis custodia serua cor tuum*, quoniam *ex ipso vita procedit*. Et istud precipue necessarium est homini proficere volenti in vita contemplatiua: quia non poterit pie affici, nisi sanctitatem amet. Idcirco cum Iesus

Matt. 5.
Pietas.

Pietatis effectus.

1. Tim. 4.

Pietas quid

Intepidos spiritu.

* Alias tepidum.
Prover. 4.

Cant. 5

contemplatiuam animam vocaret ad exteriorem hominem in subsidium aliorum in operibus misericordiae, respondit ipsa in Canticis Canticorum: *Expoliam me tunica mea*, hoc est, exteriori occupatione, heu *quomodo iterum induar illa? laui pedes meos* hoc est, vim intellectiuam, & affectiuam, heu *quomodo iterum inquinabo illos?* scilicet imaginibus creaturarum, quia cum se homo extrouertit, difficile est quin cogatur interdum mediante sensualitate terram tangere, & pati inordinationem aliquam in sensualitate. Tertio operatur abundantiam compassionis fraternae erga omnes homines sine personarum acceptione in subsidijs spiritualibus, vel corporalibus: quia educit hominem cum amorosa compassione, quae cor compungit, & compassiuum efficit in omni necessitate quorumcunq; hominum: & hoc modo generat in ipso generalem quandam amorosam inclinationem, & effluxum ad omnes creaturas propter earum Creatorem, redditque eum beneuolum, obsequiosum, & promptum in quibuscunq; subsidijs, salua discretione.

Scientia.

Tertium donum est scientia, id est, notitia credendorum, agendorum, vel dimittendorum, ita ut non deuiet homo à via iustitiae. Est enim scientia haec supernaturalis quaedam notitia infusa rationi, per quam exercere valeat omnes virtutes morales in vera perfectione, dans veram notitiam & discretionem omnium virtutum. Istud bonum illustrat & ordinat exteriorem hominem, sicut donum intellectus illustrat & dirigit ad interiorem, & ad caelestia. Qui igitur hoc donum scientiae salubriter accipere voluerit, necesse est ut in se quandam internam diligentiam habeat moriendi omnibus peccatis, & imperfectionibus, viuendiq; perfecte in omnibus virtutibus, & semper clarius perfectiusque virtutes intelligendi, & pro earundem notitia habenda diligentem perquisitionem adhibeat, & Deum exoret, quia ad ista donum istud nos instigat. Haec tria praefata dona proprie deseruiunt actiuae vitae, sicut subsequencia vitae contemplatiuae. Quartum donum vocatur fortitudo, prosequendi scilicet omne opus bonum & exercitium. Et quemadmodum tria praecedentia dona exornant hominem ad perfectionem vitae actiuae, ita donum istud fortitudinis incipit ipsum ornare in vita contemplatiua. Sciendum tamen quod duplex fortitudo spiritualis distinguitur. Quaedam enim dicitur fortitudo simplex, quae facit hominem tam validum & potentem, quod omnia haec inferiora potest deuincere, & praecipue ad tria donatur. Primum, ad perficiendas operationes viriles, quibus superentur peccata, & omnes tenta-

Scientiae effectus

ones,

Fortitudo.

ones,

Fortitudo simplex.

tiones contemnuntur; omnia hæc inferiora, & omnia virtutum or-
 namenta conferuentur. Secundò, ad fortiter pugnandum contra ten-
 tationes diaboli, carnis & mundi. Tertio, ad sufferendam omnem tri-
 bulationem, afflictionem, & aduersitatem per veram patientiam, de
 qua dicit Cassiodorus super Psalterium: Patientia vincit aduersa, non
 colluctando, sed sufferendo: non murmurando, sed gratias agendo. Patientia.
 Ipsa est, quæ facies totius voluptatis abstergit; ipsa est, quæ animas Deo
 lympidas reddit: & tunc totus homo exterius, & interius perfunditur
 sapore quodam mellifluo: quia (sicut David dicit: *Cum ipso sum in tri-*
bulatione) homo pro tunc est in præsentia altissimæ Trinitatis, à qua Psal. 90.
 recipit mellifluum saporem internæ suauitatis, & consolationis, cuius
 tractu contemnit omne quod mundi est, liber ab omni inordinatione
 affectionum, vel occupationum, & præebrietate spiritali non sentit
 vllam poenam, tribulationem, aut aduersitatem. Alia nuncupatur for-
 titudo duplex, quæ facit hominem superando transcendere omnem Fortitudo
duplex.
 spiritualem consolationem, sensibilem gratiam, & omnia dona Dei,
 quantumlibet magna, nobilia, & multiplicia, ita quòd nullo modo
 quiescere consentit in aliqua spiritali consolatione, dulcedine, reue-
 latione, aut in quocunque alio dono: sed omnia nititur pertransire,
 vt eam, quem solum super omnia diligit, ad votum valeat inuenire.
 Quintum donum dicitur consilium, hoc est, consulta, & certa, aut tu-
 tà electio eorum, quæ Deo placita sunt. Istud propriè est donum confi- Consilium.
 liij. quo erudimur ad discernendum rectè ad dictamen rationis, quid
 vtile, decens & licitum sit: quo subleuamur ad eligendum, quod licet
 decet & expedit: quo denique expeditur ad prosequendum illud ad
 operationem virtuosam. Datur etiam nobis donum istiusmodi, ad cõ- Consilij
fectus.
 sulendum in istis alijs hominibus: differtque à dono sciẽtiæ, quod do-
 cet bene iudicare secùdum regulas æternæ legis nobis scriptas: sed istud
 donum docet secùdum regulas æternæ legis bene inuenire, quæ dif-
 ficilia, ardua, & perfecta sunt, per nos agenda aut fugienda, de quibus
 determinata regula nobis præscripta non est, quia non vniformiter à
 singulis quibusque sunt agenda vel cauenda. Donum istud docet nos
 non solum vitare exteriorem multiplicitem, verùm etiam quaslibet
 intrinsecas multiplicitates docet transcendere in vnitatem spiritus, o-
 peraturque in nobis similitudinem quandam & iucundam præam-
 bulum supereminentis vnitatis amorosæ fruitionis Dei. Magnū con-
 silium, soli Deo vniri velle in affectu: sed maius consilium, Deo velle
 vniri

vniri per voluntatis conformitatem, etiam in omni aduersitate. Talf
 namque: volūtatis vnione Christus orationem suam terminauit ante
 Math. 26. passionem suam, quando dicebat: *Pater non mea voluntas, sed tua
 fiat*, quod super omnia Patri complacuit. Tunc diuinum beneplacitū
 fidelianatori fit summum gaudium secundum spiritus sensationem,
 Tunc etiā primò aptus efficitur omnia dona Dei in se suscipere, quia
 seipsum & propriā voluntatem, & omnia penitus propter Deum si-
 4. Reg. 2. ne retractatione abnegauit. Tunc deniq; cum Helisæo duplicem spi-
 ritum consilij recipit, videlicet agendi ardua, & grandia, & cum desi-
 derio grauiā & dura patiendi. Sextum donum dicitur intellectus, &
 Intellectus. est lumē quoddam supernaturale, intellectum nostrū illustrās, & sub-
 tilians ad comprehendendum internum spiritualem profectum vita
 contemplatiuæ. Quærit autem lumen istud hominē internum, tran-
 situm sensuum, & omnium imaginum sensualium, & vt natura pe-
 nitus moriatur, & in spiritu uiuat. Quātò enim in nobis amplius mor-
 tificamus naturam, hoc est, naturales passionēs, quæ præcipuè sunt cau-
 sa obtenebrationis intellectus nostri, tantò magis donò intellectus il-
 lastramur, & acquirimus etiam ex hoc spiritualem quendam sursum
 impellentem appetitum ad Deum, qui facit hominem viuacem, &
 vigilantem, & se cōuertentem in Deum. Istud donum habet tres gra-
 4. Intellectus
 8. gradus tres. dus. Primus gradus operatur in homine simplicitatem, & vnita-
 tem spiritus, & claritatem intellectus, ita quòd spiritus in seipso
 simplicatur, clarificatur, & repletur gratia, donisque Dei: similis eti-
 am Deo efficitur per gratiam & deificam charitatem, & stabilitur in
 vnitate cum spiritu Dei. Secundus gradus docet vitam contemplatiuā
 absque omni errore ordinare, conuersari in spiritu, de cælestibus, & di-
 uinis profundam habere intelligentiam, atque ex omnibus creaturis,
 & operibus Dei, intimum ac profundum capere intellectum, & per
 hoc confurgere in DEVM, ei gratias agendo, laudando, & aman-
 do in omnibus. Tertius gradus docet perfectam notitiam in sub-
 limi contemplatione, qua Deum speculatur in spiritualibus similitu-
 dinibus, quæ eleuato eius intellectu offeruntur, vt in huiusmodi non
 errer aut decipiatur. Hoc etiam donum dat nobis notitiam de simili-
 tudine Dei, quam in nobis per gratiam, charitatem, & virtutes habem-
 us: & de vnitate, quam in Deo possidemus per fructuum amorem,
 Sapiencia; ja. vbi anima potius agitur quam agat, sicut postea audiemus. Septimum
 donum vocatur sapientia, hoc est sapida sciētia, de qua Augustinus di-
 cit

zit libro 14. de Trinitate, quod hæc est vera differentia sapientiæ & scientiæ, quod ad sapientiam spectat intellectualis cognitio æternorum, quæ recipitur cum spiritali experimentalipragustatione celestium, & diuinarum deliciarum: ad scientiam verò prout est donum Spiritus sancti, spectat cognitio rationalis temporalium rerum aut virtutum moralium. Hæc sapientia dat veram cognitionem, quæ intellectû dirigat in omnem veritatem, & spiritualem saporem, qui affectum nostrum erigit ad summi boni saporosam dilectionem. Actus autem eius est, contemplari Deum, non quocunq; modo, sed ex dilectione, cum quadam experimentalis suauitate in affectu. Sapientia in gradu suo altiori est increata, diciturq; sapientia increata, & proprie est Filius Dei, aut sapientia Patris, quæ semper optat intellectuali creaturæ infundere sapientiam creatam, qua trahatur ad summum bonum agnoscendû, diligendû, fruendû, & adhaerendû. Nobilissimum autem, quod in homine spiritaliter operatur, est tactus quidam, qui fit in vnitate spiritus, & est nouissimum medium inter Deum, & nos; inter agere, & frui, vel agi; inter viuere, & mori, seu expirare. Quid sit iste actus aut tractus proprie, sentiri quidem poterit, comprehendî autem aut explicari nunquam, sed generatur ex eo desiderium tam vehemens seu ineffabile fruendî summo bono, & comprehendêdi bonû immensum quod in expertis omnibus incredibile esset. Veruntamen de hoc tactu in subsequentibus plura tangemus. Hæc ergo tetigisse sufficiat, quomodo oporteat eum ornatum esse, qui in spiritali contemplatiua vita verum profectum voluerit habere.

Sapientie
actus.Tactus my-
sticus.

De resurrectione & profectu vite contemplatiue spiritalis, iuxta tres hominis partes. Cap. XXXIX.

Quomodo in spiritali contemplatiua vita proficere & consurgere vsq; ad perfectum quis debeat, nunc prosequendo est sciendum, quod nemo verum profectum habere potest in vita contemplatiua, nisi argumentosa perseverantia satagat seruare se in exercitatione interioris hominis. Inueniuntur, proh dolor, multi deuoti homines, qui bona quadã simpliciq; intentione se couertunt ab interiori homine ad exteriora quadã minus vtilia vel necessaria, vel etiam superflua & inutilia, aut etiã nullius reputationis existentia, per naturalem quandam aut sensuale inclinationem ad talia allicientem. Cumq; taliter extrouerſi fuerint ex custodia incauta, paulatim oberrare per cordis

Extrouer-
ſio.

Cccc 2. dista.

distraktionem incipiunt, ita quod non curant se ad interiora conuertere, ut ante consueverant: & tunc in ipsis rursus redit inordinatio hominis inferioris, qua citius capiuntur aut inuisantur, puta in multiloquio, rumorum nouitate, societate amicorum, lubricitate aut euagatione sensuum, obliquitate affectionum, & similibus: per quae appetitus spiritualis incipit fieri insipidus, conatus aut studiositas spiritualis incipit tepescere, & exercitium dissuescere. Cum autem iterum se intouertere uoluerint, non inueniunt in corde suo requiem, sed inueniunt se obtenebratos, distractos, & à diuina familiaritate multum elongatos. O quam modicum & leue est, quod in nobis contristat Spiritum sanctum, & impedit inactionem Dei, praecipue postquam uocati sumus ad internum amplexum, & spirituales fruitionem, sicut legimus de quadam sancta Virgine nomine Clara, quod post internam uocationem Dei (qua specialiter dotata erat) quodam tempore habuit paruum quendam motum propriae complacentiae, & propter hoc in annis influxus diuini luminis & suauitatis sibi subtrahebatur. Ideoque oportet hominem facere uniuersalem separationem ab omni creatura, omni occupatione, distraktionem, ab omnibus cogitationibus & affectionibus uanis, naturalibusque passionibus, ita quod nulla res permaneat, quae inter Deum & amantem animam medium aliquod efficiere possit: & tunc plena fiducia poterit arripere iter uitaе contemplatiuaе spiritualis. Vterius est hic notandum, quod consurrectio ista habet fieri secundum tres potentias hominis, scilicet secundum inferiores anima vires, secundum superiores, quae dicuntur intellectiuae aut spiritus hominis, & secundum essentiam animaе. Quamlibet autem istarum oportet secundum modum suum & exigentiam Deo uniri, & in hoc totus contemplatiuae uitaе finis consistit. Exempli gratia: Inferiorum uirium perfectio in hoc consistit, quod uis concupiscibilis eleuata sit supra omne, quod infra Deum est, ita ut in nulla creatura quiescere consentiat, sed in Deo solo, cum assiduo amoroso influxu in ipsum, dicendo cum Dauid: *Renouit consolari anima mea*, scilicet in creaturis, *memor fui Dei, & delectatus sum*. Consequenter uis irascibilis eleuata sit supra omnem tribulationem, nusquam quiescendo, praeterquam in exhibitione patientiae propter Deum, & in amabili remissione offensae & hoc amanti anima fiet multum lenae auricularae, super quod etiam Deus caput suum optabit reclinare. Postremo, uim rationalem eleuari oportet supra omnem sollicitudinem, multipliciter, scriptura-

S. Clara.

Abstractio
n. cuius.Consurrectio
et operum
et uitaе.Virium in
feriorum
perfectio.

Psal. 76.

iositatem, & similia, & dirigi vel transfundi in simplicem vnitatem cogitationum in Deum aut caelestia, prout in sequentibus audiemus. In hunc modum etiam oportet superiores animæ vires suo modo, essentiamque animæ modo suo eleuari & Deo vniri, vt totus homo nobilitetur & beatificetur in vnitare Dei, in quam subleuabitur.

De consurrectione vitæ contemplatiuæ spiritualis, secundum inferiores vires animæ per quatuor gradus, quorum primus est in altio sensum & eleuatio cordis.

Cap. XL.

Consurrectio vitæ contemplatiuæ, quæ exercetur secundum inferiorem partem hominis, hoc est, secundum inferiores vires animæ adunatas & collectas, ad inchoandum & prosequendum internum exercitium contemplatiuæ vitæ, nunc est discutienda. Hæc autem exercitatio aut consurrectio perficitur quatuor gradibus, inferiorem hominem semper ad altiora subleuantibus, exercitiaque eius nobiliora & fructuosiora reddentibus. Primus gradus est, cum gratia Dei instar rituli influit in sensitiuas animæ vires, mouens, stimulans, & excitans hominem, vt toto corde, totisque viribus sursum se erigat ad consociendam cum Deo amatoriam quandam vnitatem: quam excitationem sentit in corde, vbi sensitiuæ vires vnitæ sunt, & præcipue in vi concupiscibili. Negotium enim huius amorosæ excitationis & motionis agitur primo in inferioribus viribus animæ, quas prius parari & aptari oportet, & superponi ignem ardentis amoris, quo inferiores vires sursum agantur, priusquam homo ad exercitium superiorum virium peruenire possit. Nemo enim potest veraciter exercitium possidere in interioribus viribus, nisi prius exteriores sensus sint in totò sustracti, liquefacti, & annihilati: simili modo nemo potest verè habere exercitium in superioribus viribus, nisi prius inferiores vires in superiores traxerit, liquefecerit, & annihilauerit, ita quòd prout propria operatione destituantur. Istud autè multò facilius potest fieri in exercitijs aspirationis & vnitati amoris, quàm in alijs. Aspirationem verò hanc oportet nonnunquam exercitari etiam cum magno pœnaliq; labore, quando sensibilis gratia nullum subsidiū præbet: in quo falluntur multi, in hac spiritali arte adhuc inexperti putantes hominem in sursum actione spiritus ad Deum, per aspiratiuum exercitium multipliciter dotari spiritali dulcedine, cum e contrario

Consurre-
ctionis
gradus.

Exercitatio
amoris.

Cccc 3 pierunq;

Natura
quomodo
cogenda.

plerumque necesse sit cor eleuare cum magno labore & extensionis spiritus, sicut fit cum per violentiam aliquid extrahitur è terra, adeò vt ex impetu conatus huiusmodi saepe natura magnam penam & lætionem recipiat, nisi affluens sancti Spiritus gratia abundantia sua pœnã alleuiet & cor indulcoret. Posset autem aliquis interrogare, quæ sit causa istius pœnosæ exercitationis & violenti impetus spiritus, vnde natura ita alteratur & commouetur. Ad quod respondendũ est, quòd natura in se animalis & carnalis atque indomita, spiritum semper deorsum trahit: & ideo necesse est, vt assiduis vigorosis exercitationibus sursum impellatur, & ad spiritalia habiletur, ne impediatur spiritum nimis, sed voluntariè sequatur: quemadmodum animal indomitũ assiduis violentis exercitationibus ad hoc perducitur, vt voluntariè cursum trahat aut onus portet. Cumque huiusmodi exercitijs naturã ad hoc perduxerimus, vt exteriores sensus prompti aut parati sint ad introuersionẽ, & vires inferiores ad cõsurrectionem promptæ sine magno conamine per assiduitatem aut vsum exercitandi, quemadmodum legimus multos fuisse naturales, seculares, aut etiam gẽtiles magistros, qui se adeò exercitauerant in ratione & intellectu, ad obtinendam naturalem Philosophiam, vt nullis sensibus exterius vti viderentur, & plerumque extra se raperentur: quanto magis hoc impetrare aut obtinere poterit homo Christianus, per exercitium vis cõcupiscibilis amore diuino inflammata? Cum ergo hoc modo cor paratum fuerit, spiritu Dei potenter influente, tunc spiritus noster cum spiritu Dei citò ac faciliè sursum trahitur, ad cognoscendas & sentiendas voluptuosas incomprehensibiles diuicias & delicias Dei. Hic tamẽ prudenter obseruandum est, vt in huiusmodi vigorosa, violentaque affectionum sursum actione semper stet resignatus in superiori voluntate & ratione, ita scilicet quòd semper suam voluntatem studeat resignare in beneplacitam voluntatem Dei, siue sensibile gratiã vel deuotionem conferre voluerit, siue non: quia interdum cum a suis affectibus quaritur maiori impetu & violentia quam deceat, libertas cordis opprimitur & conculcatur, & cor ipsum inquietum, perturbatum, & deiectum in seipso efficitur, ex quo sequitur maior obcæcatio & elongatio à Deo. Propterea, quamuis spiritum suum penè semper debeat sursum agere non sine aliqua violentia, tamen semper manere debet in quiete cordis, & prudenter discernere quando se ad exercitandam dare debeat, præcipuè, scilicet cum auxilium gratiæ sentit. *Quando au-*

Resignatio
affectionis.

do autem se nudatum gratia notabiliter sentit, descēdere debet ad con-
 siderandos defectus suos, in contemptu sui ipsius; ad considerandas ve-
 ras virtutes, ut ipsas obtinere possit; ad considerandas necessitates vi-
 uorum & mortuorum, ut pro ipsis oret; vel ad meditando vitam &
 passionem Iesu Christi, ad se illi conformandum: & similia, quæ ex-
 ercenda sunt in extrouersione hominis. Cū igitur vires inferiores,
 gratia Dei influente, inflammantur magno impulsu affectionum per
 ignem diuini amoris, mox omnes vires quasi liquecentes in amoro-
 so quodam & stimulatuo desiderio concurrunt in vnitatem cordis;
 vbi anima tanquam in regali lectulo suauiter requiescit, expectans di-
 lectum suum. Ex hac autem vnitatem compunctio generatur non dolo-
 ris, sed amoris: quia toto corde inardescit ad redamandam diuinam
 liberalitatem, ad laudandum, benedicendum, & ad gratias agendum,
 in tantum, ut iam sibi incipiat dulcescere, quod ante amarum & la-
 boriosum videbatur: & displicens, tædiofumq; efficitur, quod sibi an-
 te iucundum erat & desiderabile. Inuenit enim in se sapidum quædam
 cordis appetitum in Deum, tanquā in summum bonū omnis boni cō-
 tentium; per quem omnibus rebus creatis valefacit, ne scilicet earum
 abusu foueat sensuales concupiscentias. Sed quia iste gradus hominem
 necdum perfectè stabilit in Deo, licet interdum peruenire valeat ad
 vnitatem virium sensituarum, & etiā quia affectio eius adhuc magis
 stimulat ad acquirendam sensibilem gratiam & deuotionem, quæ af-
 fectio valde adhuc impura & permixta propria quaestione, quiescenti-
 do in donis Dei; idcirco sæpe sibi subtrahitur sensibilis gratia, & per-
 mittitur stare nudus: & ideo etiam iste gradus exercitationis affert, &
 aufert; pauperē facit, & ditat; humiliat, & subleuat; lætificat, & contri-
 stat; sperare facit, & desperare; & alia in huuc modum inenarrabilia
 homini in hoc gradu contingunt: quia quando Deus amantem ani-
 mam relinquit, subtrahendo se & abscondendo, ita ut cum quodam
 arido affectu sterilis efficiatur, tūc se pauperem inuenit & tepidā, dere-
 lictam à Deo & desolatā: sic quod omnis suauitas in tædiofam amari-
 tudinem cōuertitur; apparetq; homini, quod sit à Deo derelictus, quia
 nondū didicit adorare eum *in spiritu & veritate*, sed tantūmodo in de-
 uotione. Ignorat etiam istud familiare opus & cōsuetudinem esse Spi-
 ritus sancti, per huiusmodi hominē volentis docere, non quiescere in
 donis Dei, sed tantū in Deo, & exercere se ad Deum in aduersis, sicut
 in prosperis. Præterea in isto gradu cū anima fuerit dotata sensibili-

Exercitia
 sale condit-
 enda.

Compun-
 ctio amo-
 ris.

Iohan. 47

Cccc 4. gratia

Dolor desiderij gratitudinis duplex.

gratia & deuotione, confurgit in ea ex consideratione immensorum beneficiorum à Deo receptorum, desiderium aut affectio quaedam ardens Deum laudandi, honorandi, & gratias agendi. Ex desiderio autem gratitudinis geminus consequenter nascitur dolor: vnus ex defectu, quòd scilicet Deum non praeualerit sufficienter laudare, honorificare, & gratias agere: alius confurgit ex desiderio profectus & incrementi virtutum, in quo se semper deficere dolet, & ista duo stimulant eum ad proficiendum.

Secundus consurrectionis gradus per spiritualem ebrietatem.

Cap. XLI.

Deliciae spirituales.

Secundus gradus istius consurrectionis, perficitur in sapida voluptate deliciarum spiritualium: quarum suauitate gustata, repente cor & omnes sensitiuae potentiae tanto torrente diuinae voluptatis porfluuntur, vt se spiritus amans aestimet ineffabilibus diuinis amplexibus penitus inuolutum. Quae deliciae spirituales sunt maiores omnibus mundi voluptatibus in vnum conflatis, etiam si omnes pariter capere posset vnus homo. In cuius voluptatis infusione Deus per dona sua cordi sic affecto pariter illabitur, magno ardore sui amoris ipsum inflammans, secumque ferens tanta suauitatis sapore & spiritualis iucunditatis consolationem, vt cor ipsum melliflua faciat voluptate exundare, homoque se continere nequeat, quin voluptas illa erumpat: quia repente inde oritur spiritualis ebrietas, de qua Dominus noster in Cantico dicit: *Bibite amici, & inebriamini charissimi.* Sed ista est adhuc grossa ebrietas, tanquam si rusticus ebrius esset à vino, quòd non esset assuetus bibere.

Cant. 5.

Ebrietas spiritualis.

Sciendum verò quòd spiritualis ebrietas est vberior affectiui saporis & internae voluptatis in corde receptio, quam cor ipsum possit exoptare aut digerere: qua humanum cor tanto stimulo diuini amoris & desiderio diuinæ fruitionis tam valide inflammatur, apertisque artibus & meatibus in seipso in tantum dilatur, vt sibi appareat pectus nimis paruum fieri, seque ibi ita angustatum, vt necesse sit vberitatem spirituum cum violento ardore erumpere. Flammam etiam amoris magna abundantia voluptatis confortam, cogitur signis exterioribus manifestare, velit nolit: quia sua violentia impetuositate commouet totum hominem, quemadmodum Apostoli donati Spiritu sancto, videbantur ebrii esse musto: quia huiusmodi feruor in fuis cordibus inexpertis

Actor 2.

peris & in exercitatis, in primis non potest compesci quin erumpat in-
 fueris gestibus, quos foris ostendunt: sicut vinum nouum recenter in-
 fusum vali ebullire necesse habet, quod tamen postmodum non ebul-
 lit, sed ab omni operatione vel feruore quiescit: sic etiam ista superabū-
 dans gratia erumpit foras in gestib⁹ exterioribus varijs modis, in qui-
 busdam per cantica diuina & iubilationes, in alijs copiosis lachrymis
 & gemitibus, in alijs diuersis in fueris vocibus aut sonis, quos edunt, sic-
 ut frater Massæus, qui in sua iubilatione aliud non loquebatur nisi v. Frater Mas-
 v. v. a. Alij membris omnibus tremunt, aut quibusdam membris aded saus.
 inquieti sunt, vt cogantur currere, quemadmodum legimus de fratre
 Bernardo, primo filio spiritali S. Fracisci, quod plerumq; multis die-
 bus currere consuevit per montes & valles. Alij coguntur saltare: a li- Frater Ber-
 manibus plaudere: alij interius magnitudine voluptatis liquefcunt:
 quidam etiam habent aded vigorosos impulsus, vt eis videatur, se præ
 abundantia voluptatis rumpendos inftar vasis absque spiraculo multo
 pleni. Et istis similia contingunt modis innumeris, quibus omnibus
 abundantia spiritus manifestatur. Et hæc est delicatior vita, quam re-
 cipere possumus secundum inferiores animæ vires, collectas in vnitate
 cordis.

Pericula in isto exercitio contingi solita. Cap. XLII.

Consequenter in isto gradu duo consideranda occurrunt: Primum
 est, de exercitio aspirationis, de quo in præcedentibus tetigi, quod
 scilicet illud in hoc gradu aded violentum & impulsuum effici-
 tur, quod homo in sua ad Deū conuersione statim sentit circa cor ma-
 gnum validumq; motum: quia cor saltat in pectore velut piscis in a-
 qua: & tunc repente sensitiuæ vires colliguntur in vnum, & in vna
 affectione liquefcunt, ita vt omnem distractionem oporteat cedere. Il-
 lis autem, qui in ista via se bene aut fideliter exercitauerūt, istud con-
 tinget, quoties & statim vt se ad Deum conuertere voluerint, etiam Cordis im-
 millesies in die. Quando igitur aliquantisper circa istam introuersio- pectus.
 nem perseuerare vult, tantam violentiam cor suum ab affectionibus
 sustinebit, quod exteriora membra sua compescere non valebit, quia
 exterius bene aduertatur ab eo, qui huius rei intelligentiam aut expe-
 rientiam habuerit. Cor etiam in corpore nō solum saltabit, verū etiam
 aperiet se, & claudet in modum ianux, ita vt plerumq; etiam audiri
 possit. Ex hac magna cordis agitatione sæpe venit in caput ascenden-
 do magnus vctus, ac si gladio caput ipsum percuteretur: quia impulsus
 D d d d cordis

Exercitia
fortia qua-
tenus exer-
cenda.

Cordis
clausura.

cordis adhuc sursum ascendit, & si habuerit caput debile, diu durabit iste ventus: si verò fortis capite fuerit, peribit mox vt exercitium dimiserit: imò non recipiet ipsum, nisi cum punctonibus, quæ statim recedent. Et secundùm hoc necesse est vt vigorosa stimulatua exercitia moderetur, ne caput suum nimis debilitet, sed expectet (moderata exercitacione) donec exercitium per se subtilius efficiatur, quia quânto diutius se homo in isto exercitauerit, tantò aptior semper efficitur spirituales impulsus recipere, & vti sine læsione. Simili modo contingit ex isto magno vigoroso, impetuoso, aut stimulatuo exercitio, quò sanguis circa cor propter ingentem calorem & pressuram bullire incipit, præsertim in illis, qui natura impetuosi & studiosi sunt, & affectu stimulatui aut impulsui, qui licet sentiant præfatam calorem circa cor, aut sanguinis ebullitionem, nihilominus instant se per suum exercitium semper perurgendo sine discretione: finaliter autem sæpe seipso perducunt in magnam tribulationem, quia sanguis ex cõtinua ebullitione circa cor, valde ingrossatur & inhabilitatur. Et cor hominis (quod naturaliter se aperit in omni iucunditate & affectuositate, in omni actiuosa deuotione & sensibili amore) naturaliter se claudit, eò quòd non vult recipere grossum sanguinem iacentem circa cor, ingrossatum ex nimio calore, qui euenit in exercitacione: & tunc spiritualis iucunditas vertitur in mœrorem, quia naturale est vt clausum cor contristetur, & triste claudatur. Hæc autem clausura cordis frequenter tam firma efficitur, vt nullo modo iterum velit aperiri: & tunc priuantur omni deuotione sensibili aut experimentalis, & sensibili amore: tunc conqueruntur, se à Deo derelictos, & in pusillanimitatem deueniunt, & penè in desperationem, cum tamen verè hoc sibi ipsi fecerint per indiscreta exercitia, quibus naturam inhabilem fecerunt ad seruiendum spiritui. Et quantò amplius laborant cum violètia pro deuotione recuperanda, tantò magis ab ea elongantur. Etiam per impatientiam & inquietudinem cordis magis indispositi efficiuntur, obtenebrantur, obdurantur, & peruertuntur in seipsis, perducuntq; se ad ineffabilem angustiam & tribulationem, de quo postea tangemus.

Propriam questionem & voluntatem summo studio esse necandam.

Cap. XLIII.

Secundò in isto gradu est prudenter aduertendum, quòd ad fidelem amatorem spectat instar apis argumentosa circumuolare rationis:

tionis & considerationis alis super omnia dona dilecti, tam præterita, quam præsentia, charitatiuæq; discretionis aculeo sic singulas suauitates diuinæ consolationis delibare & gustare, vt in nullo dono moras contrahat quiescendo, sed ex quolibet materia assumat spiritualis mellis, hoc est, spiritualis laudis & gratiarum actionis: illoque onustus reuoluet cum affectu ad diuini amoris vnitatē, in qua cum Deo manere desideret in æternum. Et isto diuino amore voluntatem suam tam firmiter obligabit, omnem proprietatem suæ voluntatis tam plenè in diuinum beneplacitum resignando, vt nullam aliam in se voluntatem sentiat, quam diuinam. Et tunc verè contrahit spiritualia sponsalia cum Deo, animā suam desponsans in electam sponsam Christi. Contra autem quamdiu voluntas sua non est conflata amoris igne in beneplacitum Dei, tamdiu argentū à plumbo non est depuratum, hoc est, voluntas nostra nondū purgata est à proprietate, qua nos ipsos quarimus & intendimus. O venenosa proprietatis, quam magnum impedimentum facis in his, qui desiderant proficere in virtutibus. Tu enim omnia bene acta hominum inficis, & efficis ea Deo minus placita: tu abuteris omnibus donis Dei, facisque ea hominibus inutilia. Et ideo nemo facile debet arbitrari se aliquam sanctitatem adeptum, cum datur sensibili deuotione & amore: quia multe affectiones & sensiones plerumque consurgunt in homine, quæ magnæ reputantur, cum tamen nil aliud sint, quam innati appetitus naturæ aut volūtates propriæ, proprii sensus, nouitates, & curiositates, & à plerisque reputantur magnæ sanctitatis indicia. Nā præsertim infra 40. annum natura multum inclinabilis est, inconstans & affectuosa, quarritans seipsam frequenter in suis exercitijs, commodum videlicet spiritualis saporis & oblectationis vel solatij, ipsa tamen natura ignorante: & ubi se homo putat fouere spiritualem vitam, pascit naturam propriam cum voluptate: & fortificat propriam immortificatam voluntatem, nisi desiderio potiori, & diligentia fideliter insilat propriæ mortificationi in omnibus & relictioni, & secundum exteriorem & interiorem hominem perfectæ assimilationi Christi, tam secundum humanitatem, quam secundum diuinitatem eius purum & intensum amorem semper in Deū subuehendo, & in solo largitore omnium donorum quiescendo. Et ad ista propriè deseruit quartus gradus amoris, cuius tres primos gradus tetigi in consurrectione vitæ actiuæ, qui appellatur amor calidus: quia est illorū, qui in tantum appropinquant dilecto, vt igne amoris eius

Quiescendū
in nullo
dono Dei.

Resignatio
voluntatis.

Voluntatis
proprietatis.

Inconstātia
naturæ.

Supra cap.

Dddd 2 valde

Amor ca-
lidus.

valde incalescant: quod inde accidit, quia nullum medium patiun-
tur inter se & Deum, ita quod amor eorum oritur ex amore Dei, ni-
hil in amando aliud quarens, quam purè & nudè solum Deum. Ut autè
melius ad illud perveniatur, & in eo perseveretur, debet homo assu-
mere consuetudinè offerendi Deo sedulam oblationem affectuosè &
amorosè gratiarum actionis, & eniti statim renchere in Deum amo-
roso effluxu, omnia accepta dona, gratias, virtutes & spirituales con-
solationes, recognoscendo perfectè, se ista non ex se vel suis meritis
recepisse, sed duntaxat purè ex abyssali largæ bonitate Dei: fatendo
etiam se indignum omnibus donis à Deo receptis, ex intima recogni-
tione propriæ vilitatis, & hoc modo poterit idoneus fieri ad plura do-
na recipienda.

Rechenda
omnia in
Deum.

*Tertius gradus consurrectionis, omnia penetrans creata, et animam
vulnerans. Cap. XLIV.*

Inuitatio
inæterna.

Tertius gradus istius consurrectionis fit in quadam exercitatio-
ne, & inuitatione, aut allectione cordis ad altiorem, & puriorem
complexum divini amoris in vnitatem cordis. Hæc inuitatio su-
per omnes priores delicias, & consolationes cor amantis replet: quia
sicut cognitio hominis in isto gradu subtilior efficitur, ita etiam affe-
ctio, sensio, inactio gratiæ, intentio & amor multo sublimiora, dulciora,
nobiliora, & puriora fiunt. Hæc enim excitatio siue inuitatio, est
quædam æterni solis illuminatio, dans homini cognitionem, & deside-
rium omnia dona Dei, suavitatis videlicet, & consolationis prætere-
undi, atque sine dilatione consurgendi in nuda brachia nudi divini a-
moris: quia in isto gradu Deus trahit hominè, & omnes vires eius ad
se, & omne quod infra Deum est, fit ei nimis modicum, & vile ad qui-
escendum in eo. Isto divino tractu cor ineffabili dulcedine, & incundi-
tate dilatatur, atque expanditur, ita ut non facile humana virtute va-
leat claudii: omnesque vires animæ preparant, & ornant se ad requief-
cendum in vnitatem spiritus, cum dilecto in lectulo amoris, & pacis, cor
etiam ipsum, eò quod tam late apertum est, læditur & vulneratur.
Quamvis autem læsionem amoris patiat, tamen tristitiam non ha-
bet: quia amoris vulneratio est dulcissima passio, & levisima poena.
Nec hoc mirum est, cum scriptum inveniatur, nonnullos, propter tan-
tam cordis ad apertionem mortè incurrisse. Et istud accidit ex gau-
dio, voluptate, vel amore, prout in libro Apum legitur, quod Brugi
deuota

Cordis
apertio.

denota quædam femina in sermone moriebatur præ magnitudine amoris. Similiter legimus de quodam milite, qui moriebatur in loco, de quo Dominus noster celos ascendit. Ista lesio est etiam signum post futuram spiritualis sanitatis, atque diuinæ visitationis: quia Christus splendidus sol iustitiæ infundit secundò, & tertio, imò multis vicibus huiusmodi vulnerato cordi radios diuinæ claritatis, dulcedinis, & caritatis, excitando multoties animam ad amplexum suæ unitatis, sicque cordis vulnus renouat, & aggruat: veruntamen eo tempore vulnus hoc vntum est superabundantissimis delicijs, quas cor ipsum recipit. Dum igitur Christus fluenti sua gratia cor tam dulciter inuitat, & cor ipsum totis viribus se erigit, ad osculum diuinæ vnionis, & tamè con- sequi non valet, concupitam spiritus vnitatem cum Deo. in plenitudine deliciarum, mox in languorem incidit spiritualem, ita vt anima bene dicere possit: Annuntiate dilecto meo, *quia amore languero*. Et sic vnus fertidus impulsus additus alteri; adurit, consumit, & exicat humidum radicale naturæ. Sed ne palleas, ô amorose spiritus: nam languor iste *non est ad mortem, sed pro gloria Dei* & hominis salute; si discretè se in isto regere voluerit. Cum itaque anima spirituale osculū consequi non valet, & eo carere non vult, amoris exinde impatiētia generatur totum hominem interius, exteriusque intolerabili estuatiōe perurgens & præmens, adeo vt nullum citra Deum solatium admittere possit, omniaque paratus sit sustinere, vt id quod amat, obtinere valeat. Hic impatiens amor cor amantis consumit, & sanguinem eius ebibit, totam corporalem naturam absque exteriori labore debilitans & conterens, fructusque spiritualium virtutum & exercitiorum decoques & perficiens. Ad hunc tertium gradum consurrectionis pertinet quintus gradus amoris, qui dicitur amor acutus. Dicit Hugo de S. Victore super septimum cælestis Hierarchiæ Dionysij, quod amor iste idcirco dicitur acutus, quia facit quendam amoris impetum & vehementiam desiderij ardentis, ferentis se in amatum, & intrantis, & penetrantis, vt ibi sit, vbi est ipsum quod amatur, cum ipso, & in ipso: & non solum calidus efficitur ab amato, sed instar acuri penetrat omnia, vt in dilecto solo requiescat. Et quia anima verè amans magis est vbi amat, quàm vbi animat, hinc est, quod oculos intellectuales continuè dirigit in eum, quem diligit, contemplaturque cum gloria & honore coronatum *corrente voluptatis suæ inebriantem vniuersam celi militiā: se verò conspicit tanquam exulem, proscriptam à patria, innumerabilibus calamitatibus*.

Dddd 3:

tatibus:

tatibus circumdatam: hinc iterum interdum nascuntur multi gemitus, lachrymae, & anhelosa desideria. Lachrymae autem huiusmodi vel in modico refocillant & reficiunt, & sunt utiles eo tempore ad conseruandam valetudinem corporalem, qua facilius amor impatiens sustineri possit, & naturae sanitas conseruari.

Reuelationes quomodo à Deo fiant. Cap. XLV.

Reuelationes fieri multasariam.

CAeterum, quia ibi est oculus, ubi amor requiescit, praesertim iste acutus & penetratius, omnes animae vires in solum Deum trahens, idcirco frequenter contingit, quod spiritualis oculus animae in dilectum directus recipit multas illuminationes arcanae diuinae veritatis: quia amor est principalis causa, propter quam amici mutuo sibi sua secreta reuelant. Vnde dicit Richardus lib. iiii. de Cōtemplatione: Ex magnitudine dilectionis depēdet modus diuinae reuelationis. Et ideo huiusmodi amator interdum sursum rapitur, ei que reuelantur veritates sibi aut alijs necessariae, aut in imaginibus corporeis, aut similitudinibus spiritualibus edocetur, vel etiam de futuris aliqua reuelantur, quae visiones aut reuelationes dicuntur, & plerumque in figuris imaginarijs ostenduntur. Interdum etiam recipiuntur veritates intellectuales vel similitudines aliquae spirituales, quibus seipsum Deus utcumque (secundum quod sibi placuerit) imprimi oculis intellectualibus hominis: & ista adhuc ex parte possunt verbis depromi. Aliquando in mentis excessum rapitur amator impatiens, licet non penitus extra se, in quoddam incomprehensibile bonum agnoscendum aut fruendum, iuxta mensuram & modum, quibus Deo cōcedere placuerit: sed hoc non potest explicari aut plenè comprehendere, eò quod Deus subitis spiritualibus intellectualibusque fulgoribus coruscet in spiritu instar fulguris, quod subito splendet & disparet. Et quamuis splendor iste spiritum hominis velut in momento supra se rapiat, mox tamen ut splendor ille transierit, spiritus ad se reuertitur: & haec est operatio Dei, amantem spiritum valde clarificans lumine intellectuali. Interdum denique recipit spiritus irradiationem cuiusdam luminis, in quod appetitiua cordis affectio ad eò intrahitur, quod astuanti impetu se erigit obuiam praefato lumini, statimque in huiusmodi occursum cor inebriatur torrente insolite voluptatis, in tantum, quod ob angustiam cordis ipsam oporteat erumpere, sicut vinum nouum erumpit ex obturato vase: & vocatur in Scripturis iubilus, hoc est, gaudium cordis, quod nec verbis explicari potest, nec occultari. Interdum etiam nate interior

Iubilus.

Interior homo in delicijs spiritualibus, veluti piscis in aqua: & pariformiter mille modis Deus visitat impatientem amatorem spiritualibus delicijs & cognitionibus.

Sed hic oportet decepta corda, nec non & curiosos atque immortificatos amatores valde diligenter cauere, ne falsis reuelationibus decipiantur. Nam quando huiusmodi homines habent curiosum desiderium recipiendi dona interna, experimentales dulcedines, reuelationes, & similia, venit frequenter Angelus tenebrarum, transformans se in Angelum lucis, infunditque incrinsecus, aut ostendit foris in cordibus, vel sensibus plenis vanitate & vacuis charitate, deceptorium quoddam lumen, aut imagines, aut similitudines, & etiam immittit cogitationibus hominis quasi sit inspiratio diuina, & hoc etiam de futuris, quæ aliquando sunt vera, & interdum falsa. Isteiusmodi vero curiosi, falsique amatores recipiunt talia (vtpote homines inexperti) cum magno desiderio, & venerantur tanquam à Deo venerint, delectanturque in huiusmodi intimo cordis gaudio: efficiuntur etiam ex hoc præsumptuosi, sapientes in oculis suis, à nemine consentiunt instrui, omnia sua magna reputant, intus depascuntur ab inani gloria: talique virulento pabulo animæ, diuini amoris affectum inficiunt. Sed verus amator in omnibus donis, quæ recipere potest, efficitur humilior, magis gratus, in propria voluntate magis mortificatus, ad implendum diuinum beneplacitum studiosior, non quiescens in aliquo dono, sed dumtaxat in datore omnium donorum.

Reuelationes falsæ quomodo fiant.

2 Cor. II.

Isa. 56

Amator verus.

Nobilissimum aspirationis, vnitivique amoris exercitium quadriforme. Cap. XLVI.

Est etiam considerandum, quod exercitium aspirationis & vnitivæ amoris, maximè & vigorosissimè in hoc tertio gradu cõsurrectionis practicatur, licet posset eius exercitiũ etiam in actiua vita inchoari: & ideo ipsũ hic prosequemur, per quia hoc exercitiũ omnes tentationes & media inter Deum & nos statim amouentur: ipsum etiam est introitus ad altissimam perfectionem, quia magno impulsu perurget hominem festinare ad altissimam Dei assimilationem, in perfecta mortificatione omnium vitiorum, adeptioneque omnium virtutum. Ipsum denique est altissima cedrus in monte perfectionis, quæ quatuor ramis adornari debet, id est, quatuor exercitijs: quia quamuis istud exercitium perurgendo penetret omnes tentationes & occu-

Dddd 4. patio-

pationes, omnemq; multiplicatam, imò omne quod citra Deum est, etiam in momento, & ante nudam praesentiam Dei constituat exercitantem, Deo immediatè se vnire desiderantem, attamen oportet eum diu praeforibus stare, antequam eum Deus velit introumittere. Et tunc necesse habet discere pulsare quatuor modis exercitiorum, quibus dilectum suscipiet ad introumendum in vnitatem spiritus. Aduertere tamen & diligenter cauere debet, ne aliquod exercitium possideat cum proprietate, sed in sua introuersione obseruabit tractum spiritus sancti qui diuersis modis spiritum hominis post se trahit, & inflammat ad amorem suum, nunc per istud exercitium, nunc per aliud. Igitur quando aliquis praesentit se iam iamque impellendum interna operatione spiritus sancti ad aliquod exercitium, relinquere debet omnem proprietatem suorum exercitiorum, & sequi affectuosa promptaque voluntate tractum spiritus sancti, & se secundum illum exercitare: sed quando non inuenit aliquem specialem tractum spiritus sancti, nec etià ingressum ad Deum plenariè obtinere potest, tunc oportet vt seruet se in Dei praesentia per aspirationem vnitui amoris, in qua quatuor modi exercitandi principaliter continentur (velut quatuor mallei, quibus pulsatur ante ianuam istam pro ingressu ad fruendum simplici vnitate cum Deo & in Deo) qui sunt, offerre, exigere, conformare, & vnire. Primò in sua ad Deum conuersione liberaliter offerre debet omnia quaecunque spiritus Dei per inspirationem suam exigere potest, specialiter perfectam abnegationem & contemptum sui ipsius, abscissionem omnium sensualium oblectationum, quibus inordinate possit cor maculari, licet sint res paruae, puta verba otiosa, vana societas, otiositas, leuitas, curiositas, & similia. Offeret etiam se in mortificatione naturalium passionum, vt sunt inordinata laetitia, tristitia, amor, & timor, & vana spes, etiam in voluntaria resignatione ad cendum omni sensibili seu experimentaligratia, deuotione, & varijs donis Dei, ad salutem proprie non necessarijs: similiter in prompta voluntate tolerandi omnem aduersitatem propter Deum, siue sit amisio amicorum, cognatorum, temporalium bonorum, vel honoris: sufferendi quoque aegritudinem, confusionem, poenam, tribulationem, pressuram cordis: & generaliter omnia, quae cuiquam in tempore accidere possunt, resignando se in his hilariter & cupidè. Etiam liberaliter se debet offerre diuino beneplacito, etiam si Deus eum ponere vellet ad aeternaliter tolerandum propter honorem, & amorem suum omnes poenas infernales,

Exercitia
quomodo
possidean-
tur.

Tractus
spiritus san-
cti quomo-
do sequen-
das.

Oblatio.

nales, quanquam non liceat se resignare ad hoc, ut à Deo separetur per voluntatem & amorem, prout sunt damnati. Et quamuis istud videatur impossibile, quòd voluntas se resignaret ad tolerandas æternas inferni pœnas, quia natura hoc omnino refugit, tamen per multiplicata desideria ad hoc formata, & superfluèntem infusionem gratiæ Dei, tandem ad hoc peruenire potest, quòd tam plena voluntate sine cordis retractione liberaliter se offeret Deo ad tolerandum æternaliter omnes pœnas inferni propter amorem eius, quàm paratus esset ad recipiendum omnia gaudia æternæ gloriæ, quia amor Dei tam purus in eo efficitur, & contemptus sui tam magnus, ut sibi indifferens sit quicquid de se fiat, dum modò potissimum diuinum beneplacitum in se perficiatur. Et quamuis sit impossibile Deum talia posse exigere vel desiderare, tamen vult, quòd homo propter amorem suum sit paratus resignare se in omnibus, quantumcunq̄ importabilia & graua sint. Et ideo amicis suis familiarib⁹ ista ante oculos ponit, ut scire possint quantum sibi ipsi mori velint propter Deum, sicut fecit Abrahā, quando præcepit ut Isaac filium suum dilectū occideret & offerret, quod duntaxat ad eum tentandum fecit. Cùm autem se voluntarium inuenit ad perfectè in his se resignandum, tunc poterit plena fiducia transire ad aliud exercitium, quod est exigere aut desiderare, quia Christus dicit: *Petite, & accipietis*. secūdo igitur debet exigere, & petere à Deo non solum omne quod habet, sed etiā omne quod ipse est. Ante omnia ergo petere debet nudum dilectum Deum, ad fruendū eo solo in suo immenso nudo amore: quia nulla re propriè licet homini frui, hoc est, finalem requiem constituere, præterquam in solo Deo: quia nunquam potest homo frui in re requiescere in aliquo dono Dei sine peccato, quantumlibet magnum, nobile, virtuosum, aut diuinum sit: sed duntaxat ut debet ipsis donis ad hoc, ut perueniat ad maiorem perfectionem. Et ideo quicquid Deus dederit citra seipsum, non sufficiet verò amatori, quin potius semper remanebit famelicus ad fruendum suū bono in nudo amore: statim enim ut amator quiescere inceperit in aliquo dono Dei, aut in experimentalī gratiā & deuotione, incipit refrigerescere & remitti à desiderio proficiendi. Post hoc exigere debet à Deo purissimam intellectus illuminationem ad cognoscendum plenissimè: Primò, potissimum diuinum beneplacitū, ad perfectè ipsum exequendum, ad quod tam paratus se offerre debet in omnibus, sine omni retractione cordis, sicut vmbra mouetur sine omni retractione

Eccc ad mo.

Resignatio
perfectiōis.

Genes. 22.

Desideriū.

Ioan. 16.
Exigendū
quænam
à Deo.

ambrosius
de off.

Lumen.
Medium.
Vltima.

ad motum corporis, vnde causatur. Tria enim quaedam sunt, videlicet lumen solis, luna, vel candela, medium, aut interpositum corpus, vnde umbra causatur; & ipsa umbra. Diuinitas igitur lumen, humanitas Christi corpus interpositum, & voluntas nostra: erit velut umbra, & mouebitur sine omni retractione cordis ad confirmationem vitae Christi, sicut umbra mouetur ad motum interpositi vnde causatur: ad quod implendum petere debet perfectam noticiam diuini beneplaciti. Secundò ad cognoscendum plenè seipsum, hoc est, abysalem suam vilitatem, ingratitude, & indignitatem omni boni, ut per hoc se possit perfectè cõtemnere & humiliare. Tertio, ad habendam perfectam noticiam omnium verarum virtutum: & præcipuè satagere debet magna orationum instantia pro ipsis veris virtutibus perfectè acquirendis, recipiendis, & possidendis: sed super omnia pro nudo Dei amore in se multiplicando, licet istud desiderium propriè inclusum sit in prima patione, qua desiderat solo Deo, hoc est, increato amore frui, & ex illo in nobis amor creatus crescit & multiplicatur. Istud autè exigere erit in nobis tam seriosum, quòd æstuans illud desiderium semper augmentandi, fruendi què increato amore per nostrum amorem erit velut conuulsio impetuosa inter DEVM & nos. Et iste impulsus tam continuus debet esse in nobis, quemadmodum anhelitus noster sine cessatione semper intrat & exit, si homo debeat vitam seruare. Sic etiam vita creati amoris consistit in sedula reuersione, cum æstuanti desiderio in suam originem, id est, increatum amorem, ut illi vnice inhareat & fruatur, sicut radij in sole dependent. Sunt præterea multa alia, quæ vtilia vidètur, scilicet liberatio ab omnibus tentationibus spiritualibus vel carnalibus, ab omnibus pressuris cordis, ab omni derelictione, insensibilitate, ariditate, vel etiam orare pro sensibili gratia, deuotione, amore, spiritali dulcedine, reuelatione aut raptu: multa his similia, quæ propriè necessaria ad salutem non sunt, vnde nihil ex his exigere debemus aut petere, nisi in quantum honor Dei in ipsis cõsistit & salus animarum nostrarum: & si tunc à Deo nõ exaudimur, nõ debemus propter hoc pusillanimes aut inquieti corde fieri, sed in Deo plenè confidere, quòd huiusmodi nobis iam daret, si esset nobis salubre accipere.

Conformatio.

Tertium exercitium est, quòd fidelis amator iugiter laborabit se dilecto semper magis & magis conformare, & hoc isto modo: Cum ignis amoris in corde fuerit accensus, debet primò in ipso exurere omnem dissimilitudinem, hoc est, omnia vitia & defectus, omnes naturales

meum) & miseriam. Sed si voluntas rationalis ita se volūtariam in ista offerat, vt tamen voluntas naturalis adhuc contradicat & inuoluntaria sit, signum est, virtutem necdum sufficienter exercitam ingemiuatis flammigeris affectuosis impulsibus & orationibus, per quae potissimè Deus conuenit dare plenitudinem suae gratiae & essentialis amoris.

Vnio cum
diuino be-
neplacito.

Quartum exercitium est vnire & transfundere volūtatem in diuinum beneplacitum, quia sicut exercitiū aspiratio is, & vnitiui amoris frequentatur propter quiescere in solo Deo, & flammigero desiderio vnum in spiritu cum eo fieri, ad quod nos perducit practicus & experimentalis amor: ita vt in isto exercitio vnionis homo eniti debet penetratiuis, astantibusq; desiderijs tam plenissimè (sine omni cordis retractione) volūtatem suam vnire atq; transfundere in potissimum diuinum beneplacitū, ita quod ex impulsu nudi amoris ipsum diuinum beneplacitum semper erit summum suum desiderium, iucunditas & solacium in omnibus, siue sint exteriores aduersitates, sicut est agnatio, persecutio, oppressio, derisio, detractio, cōfusio, & similia: siue interiores, vt subtractio deuotionis, spiritualis consolationis, obnubilatio mentis & sensuum, infrigidatio spiritualium affectuum, tentatio, & similia. Et in tempore, quo Deus hac super eum permittit, sataget Deo magis fidelis inueniri, & sollicitius cauebit fluxum sensuum, in quaerendo solacium in rebus vanis, aut in extrouersione sensuum per leuitates & inutiles occupationes, cauebit etiam, ne efficiatur vitiosus in otio, sed semper, in quantum potest, in bonis exercitijs se teneat, vel ad minus in bonis operibus extrinsecus. Licet enim pro tunc bona opera vel exercitia non sint sapida, sunt tamen DEO magis accepta & nobis magis meritoria, si facimus quod in nobis est, quam illa opera, quae facimus in tempore experimentalis deuotionis, quia seruimus pro tunc Domino nostro fideliter quodammodo sumptibus proprijs. Et ad istud magis voluntariè perficiendum, formabit seu statuet in corde suo quandam confidentiam, quod Deus omnē suam aduersitatem sibi mittit, vel erga se permittit, ad probandam suam fidelitatem, & additandum donis suis diuinis & gratijs iam fidelem inuentum, prout latius audiemus in sequenti cōsurrectionis gradu. Ad istum gradum spectat sextus gradus amoris, qui vocatur feruidus, de quo ait Linconiensis: Feruere dicuntur amore, qui per ardentem amorem interdum supra se sursum feruntur, sed statim proprio

Opera quā
de Deo
gratiōra.

Amor fer-
uidus.

natur-

naturali pondere recidunt, sicut aqua bulliens à calore sursum exilit, sed subito recidit: Terigi autem in isto gradu exercitationis, de hac spirituali, in potentis animæ, elevatione, quæ provenit ex viuido quodam amoroso certamine aut lucta inter spiritum nostrum & diuinum, hoc est, quod vires nostræ amorosæ, actuâ impulsu erigunt se obuiant spiritui Dei, ita vt interdum aliquântulum eleuentur super seipsas, adherentes spiritui Dei, sicut acus magneti adheret. Et ex hoc efficiuntur vires ipsæ valde viuaces & actiue, dirigentes omnem cognitionem & affectionem tam valide in Deum, quod videtur homo nõ uti sensibus exterioribus, nisi velut in somno: Vnde dicit sponsa seu amans anima: *Ego dormio, secundum exteriorem hominem, & cor meum vigilat*, scilicet ad dilectum meum, quem in corde clausum habeo. Quia tunc anima: sitagit perducere dilectum ad intimum cordis sui, & collocare in nobilissimo loco, ex intimo affectu omnia contemnere, & solum dilectum puro amore amplecti. Alias (vt dicit Richardus, lib. 4. de contemplatione, capitulo decimo sexto) quamdiu possumus ex aliena qualicunque consolationem vel iucunditatem concipere, non audeo dicere dilectum intimum ardentissimi amoris sinum tenere. Si ergo non fatagis introducere eum in intima tua, quomodo credam te velle vel posse sequi eum ad sublimia sua? Et ideo dicit Richardus consequenter: Certum ergo signum tibi sit, quæcunque es anima, quod dilectum tuum minus diligis, vel ab illo minus diligeris, si ad theoreticos illos excessus (quibus homo trahitur supra seipsum in modo, quo Deo placuerit) nondum vocari, vel vocantem sequi nõdum mereris: quia ex quo Deus trahit in theoreticos illos seu spirituales excessus multas animas, quæ tamen non perueniunt ad perfectum amorem, non negabit hoc eis, qui ad verum amorem perueniunt: quia semper praparet, quàm possimus mereri.

Quartus gradus consurrectionis, quæ animæ fidelis per aduersum probatur, & de causis subtrahæ gratiæ.

Cap. XLVII.

Quartus consurrectionis istius gradus originaliter consistit in subtractione spiritualis cognitionis & sensibilis deuotionis & amoris, vbi se homo tam pauperem inuenit & tepidum, de re ætium à Deo ac desolatam, ac si nullum vnquam saporem aut notitiam de Deo recepisset, cum tamen paulò ante tam opulētus extiterit in omni-

Eccc 3 bus ani-

Deuotione
sensibilem
subtrahi
multifati-
am.

bus animæ potentijs pereffluens suauitate & ardans amore. Igitur in primis est hic sciendum, quod multis de causis Deus subtrahit homini sensibilem deuotionem & amorem. Primum ex quadam amorosa indignatione, quæ sepe contingere solet inter duos amantes, propter indicium amoris ab altero eorum peregrino amatori ostensum, de quo aliter putat amorem mutuum, qui inter ipsos est, posse refrigerescere. Sic etiam contingit inter Deum & amantem animam: quia Deus valde zelotypus est & tener, nec potest sustinere, quod anima in aliud per amorem tendat, vel recreationem siue consolationem quærat præterquam in eo solo, vel etiam aliquod indicium amoris ostendat, sicut est, quiescere in aliqua inordinatione saltem ad spatium vnitus orationis.

Zelotypus
Deus.

Dominicæ: quia tunc ostendit furorem suum per subtractionem gratiæ suæ, vt eò melius anima veniat ad recognitionem culpæ suæ, & reprehensionem aut correptionem infidelitatis suæ, promittendo magnam emendationem, ne furor Dei perseueret, qui solus amari desiderat. Et hoc pro certo scias, quod quanto Deus hominem profundius post se & in se trahit, tantò puriorem amorem exigit, alioqui irascitur super recipientis ingratitude: quia *cui multum datur, vultum etiã queritur ab eo*: & cui minus datur, minus ab eo exigitur.

Lucæ 11.

Gratiam
sensibilem
dari gratis.

Secunda causa subtractionis huius est, vt amatrix anima discat recognoscere, se deuotionem sensibilem & amorem practicum non meruisse proprijs exercitijs aut bonis operibus, sed ex sola liberali bonitate Dei sibi concedi & offerri, ne in præsentia gratiæ insolescat per propriam suam complacentiam, vel etiam per incuriam resoluatur, putando se de cætero nõ oportere in sollicita diligentia proficere: quin potius semper manens in fundo humilitatis, incessanter cum perurgente diligentia conetur proficere in omnibus virtutibus.

Tertia causa est, vt sic amatrici animæ innotescat propria tepiditas & acedia in exercitijs amoris, virtutis, & bonorum operum, si Deus sibi sensibilem gratiam, deuotionem, & amorem non largiretur: & vt ex hoc sollicitior fiat ad petendum à dilecto gratiã & auxilium, recognoscendo se sine saporosa deuotione & experimentaliter aut practico amore proficere non posse in virtutibus, in amore aut spiritali exercitio, nec etiam in acquisitis persistere.

Quarta causa est, vt quia natura interdum nimis debilitatur per sensibilem deuotionem, atque amorem practicum, præsertim quando insubusus spiritus est multum violentus, & cor multum desiderat facere

facere influenti gratia tunc enim natura valde debilitatur, & leditur, & praesertim circa cor, ubi impulsus desideriorum magis ebullire facit vitalem sanguinem cordis, & etiam in capite illorum, qui non sunt fortis capitis. Et tunc Spiritus sanctus moderatur ardorem & impetum diuinæ influentiae (quia ipse est artifex discretionis) ut natura refocilletur aut reparetur, & fortificata reabilitetur ad nouam influentiam Spiritus sancti recipendam.

Quinta causa est, ut amorosa anima discat & cognoscat, quod in sensibili deuotione & amore non consistit vera sanctitas, nec vera charitas, imò ex puris naturalibus possent huiusmodi provenire. Idcirco non sunt sanctiores, nec magis diligunt, qui maiorem sensationem secundum sensualitatem videntur habere in deuotione & amore: sed qui virtutem suam amatiuam sciunt eleuare in omnibus, supra omnem sensationem & sensualitatem in nudum essentialem amorem. Isti autem probantur in prompta quadam voluntate seipsum resignandi, & in omnibus abnegandi propter amorem Dei, illo secundum tractum nudae naturae frui cupientes, ita quod veri amatores secundum diuinum beneplacitum norunt velle esse pauperes, omni etiam interna consolatione, tactu, sapore & sensatione priuati: & in hoc solo posse consolari, quod Deum amant purissime amore intellectuali, qui solus est amor verus, & quod omnes virtutes, & omnem iustitiam perficere norunt ad honorem & beneplacitum Dei, nullam aliam spiritualem experimentalem oblectationem, aut dulcedinem queritantes. Et in quantum haec voluntaria paupertas accrescit in homine, in tantum & vera sanctitas, & pura charitas conualescit. Isti cum Paulo sciunt abundare & penuriam pati: quia cum Spiritus sanctus animam & corpus perfluit amorosa sensatione & mellifluo sapore, hoc ipsum tam expedite cum gratiarum actione recipiunt, & tam prudenter ad Dei laudem & honorem, ac propriae salutis utilitatem expendunt, desiderantes etiam liberaliter in amorem diuinum regerere, ac si magnis aestuantibus & flammigeris desiderijs illud à Deo postulassent. Tanta tamen quietudine & tranquillitate superioris affectus dona haec recipiunt, quasi nihil inde curarent commendantes diuino beneplacito, siue dare huiusmodi voluerit, siue non, vel etiam concessa retrahere, nec in aliquo contristantur, sed dicunt cum Iob: Dominus dedit, Dominus abstulit, sicut Domino placuit, ita factum est. Sit nomen Domini benedictum, & in hoc ostendunt, se in nullo donorum Dei requiescere: quia

Eccc 4.

illud

Sensationem non facere sanctitate.

Amoris veri probamentum.

Philip: 4.

Iob 1.

Illud, in quo aliquis quiescit, generat sibi tormentum in separatione.

Sexta causa est, vt amatrice anima probetur per experientiam, si iam ad tantam strenuitatem exercitiorum profecerit, quod in suo profectu sensibili spirituali consolatione carere possit, & seruire Deo, stando in nudo amore. Et in isto fundatur gradus istius consurfectionis, in quo Deus probare aut ostendere vult fideles amatores suos plus sibi adherere & seruire ex nudo amore, quam propter aliquod donum. Et quoniam vera fidelitas nusquam melius probatur, quam in aduersitate, ideo subtrahit Deus amorosae animae omne subsidium sensibilibus auxiliij, permittitq; eam stare in seipsa nudam & in omnibus miseram. Potest autem istud appellari languor infernalis, in quo decumbit anima non pro amore, sed pro angustia & afflictione; nusquam inueniens consolationem, neque in Deo, neque in creaturis quia postquam eam Deus in tantum in se traxit, vt omnis consolatio eorum, quae citra Deum consolari possunt, crux sibi effecta sit, tunc Deus eam abijcit, & nudam a se reponit: & tunc sedet famelica inter duas mensas, hoc est, inter delectationes spirituales & sensuales. Sensuales ipsa contemnit, & spirituales ille negat: cuius causa est, quia vult vt anima discat stare animo voluntario derelicta sine omni adiutorio, & ita gratias agere & laudare Deum, atque in omnibus fidelis esse, in nullo propriam queritando oblectationem & quietem, praeterquam in solius diuini beneplaciti adimplerione: discat etiam de sua derelictione stare contenta, imò in hoc quietem suam constituere, considerando hoc Deo placitum esse, & sibi valde meritorium, profectuiq; suo spirituali multum utile, si tamen in istis non efficiatur acediosa aut negligens, sed fideliter faciat quod potest.

Quomodo amici infideles se gerant, quando ad tempus derelinquuntur. Cap. XLVIII.

Amici infideles.

AD istud non poterunt amici infideles peruenire, sed in ipsa derelictione statim ostendunt propriam quaestionem, & hoc multis modis. Inueniuntur multi, qui quam cito derelictionem aut subtractionem deuotionis sentiunt, simul etiam refrigescunt in affectu exercitiorum & proficientis viuae, conuertentes se rursus ad carnis mollitiem & corporis quietudinem: extra regulam discretionis optant diuina frui consolatione, sed sine labore: quae si eis negatur, querunt solatiu in creaturis, & hoc interdum magno animarum suarum pericu-

periculo: apparent in Ecclesijs Angeli, sed in societate hominum sunt
 laquei inimici. Sunt alij, qui pusillanimes in derelictione existunt, re- Amici deli-
 putantes se teneros & delicatos; & ideo quicquid solatij & commodi- cati.
 tatis suo corpori quiuerint exhibere, totum sibi necessarium suspican- Iob 28.
 tur. Sed meminisse debent, quod sapientia Dei, & amor ardens, nō ha-
 bitant in terra (hoc est in corpore) *suauiter uiuentium*. Et quamuis isti
 statim mortale peccatum non incurrant, ardor tamen deuotionis in
 ipsis minuitur, & internum cordis exercitium prepeditur, virtutumq;
 & diuinæ suauitatis sapor ipsis inspidus efficitur. Sunt præterea alij, Amici fa-
 qui postquam ipsis interna sensio subtracta fuerit, tam fastidiosi in fidiosi.
 se ipsis sunt & graues, vt etiam onerosi sint his, cum quibus conuersan-
 tur, quasi infernali quodam stimulo vrgerentur. Nemo potest ipsis
 acceptabiliter loqui vel respōdere, ambulare, stare, aut aliud quicquam
 facere: imò pro parua renullius valoris adeo conturbantur, quasi va- Amici ia-
 leret mille auri talenta. Adhuc sunt præter hos alij, qui post receptio- stables.
 nem sensibilis deuotionis aut amoris, rursus post hoc aliquantulum
 à Deo relinquuntur ad tempus: & tunc in magnam deueniunt insta-
 bilitatem, & impelluntur ad crebrò mutandum propositum, puta nūc
 vnum modum viuendi assumentes, nunc alium. Cuius ratio est, quia
 non quarunt Deum propter ipsum solum, sed etiam extra Deum in
 suis exercitijs aliquid desiderant acquirere, quod pariter in eodem ex- Questio
 exercitio sub eadem intētionē (quasi aliquid iuxta positum) quaritur: & naturæ.
 hoc modo natura occultè quærit se ipsam sub bona specie: quia quam-
 uis videantur solum Deum quærere ad recipiendum & fruendum, hoc
 tamen hac intentione volunt, scilicet vt fruantur eo repleti gloria, ex-
 perimentali deuotione & amore: nō autem desiderant ei vniri in cruce
 afflictionis, pœnarum, infirmitatum, contemptuum, & similiter
 omnis aduersitatis, & derelictionis. Surdi enim sunt ad vocem Christi,
 qua ait: *Qui vult venire post me, abneget semetipsum*, (in nullo scilicet Lucæ 9.
 quærendo) *& tollat crucem suam*, non solum pœnitentiæ, sed etiam om-
 nis aduersitatis, *& sequatur me*, omnia aduersa cum desiderio tole-
 rando propter me, sicut ego propter eos amaram mortem ex deside-
 rio, & amore voluntariè suscepi. Et quoniam istiusmodi homines hoc
 in sua intentione non habent, propterea efficiuntur in sua derelictio-
 ne, quærentes aliquem viuendi modum, per quem suam experimen-
 talem deuotionem possint recuperare: videturq; eis hoc esse bonum:
 sed est, quærere naturam ad quiescendum in sensibili aut experimen-

Intrepidus
& inconstans.

teli deuotione. Et quia summum studium suum adhibent magis ad opera virtutum, & exteriora exercitia poenitentiae, in vigilando, ieiunando, cilicium portando, & similibus, quam ad sibi ipsis plene moriendum, & in nullo sequendum, vel ad Deum nudo amore amplectendum, idcirco querunt per vitam exteriorem experimentalem recuperare deuotionem, mutantque crebro propositum; nunc hoc modo, nunc alio viuere eligentes, sed nusquam stabiles manent. Simili modo querunt diuersa consilia, & confessores, sed sicut impetuosi, & importuni sunt in querendo consilium, sic etiam (imo & amplius) sunt incuriosi in exequendo vel acquiescendo consilio dato: quia sibi vituperata volunt excusare, defendere, & laudare; consulta vero & laudata vituperare. Cum igitur consilia diuersa perquisierint, nullum omnino sequuntur, sed videntur sibi in causa prudentiores ceteris: quod inde protenit, quia se ipsos nimis diligunt, & adhuc presumptuosi, & inflati sunt corde (haec enim duo fometa potissima sunt huius inconstantiae) stantque periculose, quod ad animae salutem. Quia ergo praefati homines non sunt veri fideles amici Dei, neque vere grati gratiae eius, nec etiam querunt nudum Deum, sed nimis requiescunt in donis ipsis, nimis proprio commodo inhiantes, in isto gradu confectionis debite probantur & reprobantur, ita quod non valent salubriter ingredi profundius in secretum Dei cubile. Et si contingat aliquem ex his trahi a Deo profunde & alte in spiritualem cognitionem ac voluptatem in breui tempore, timendum est huic, ne forte hic receperit mercedem suam, quemadmodum legimus de Comite Iuliacensi Gualfredo, qui erat malus tyrannus, quod nocte quadam Natiuitatis Christi bis aut ter tantam receperit spiritualem suauitatem, ut postea diceret, si posset adhuc semel huiusmodi sentire dulcedinem, dimidium territorij sui pro hoc dare vellet. Et tamen reuelatum fuit post mortem eius, quod cum Maxentio Caesare malo deputatus esset in eandem damnationem. Sunt insuper alij, qui in experimentalis deuotionis & amoris se tam indiscrete exercitant, non solum in conuersione ad Deum, verum etiam in exteriori poenitentia facienda ultra posse naturam, quod natura penitus pessundatur, & destruitur. Et quia in affluentia gratiae naturae infirmitate non sentiunt, suspicantur sibi licere quicquid naturae valent imponere, nec volunt recipere informationem. Cum igitur tam diu istud tractauerint, quod natura totaliter conculcata est, ita ut gratia Dei de cetero non valeat adesse, aut assistere pro-

Arrius in
decretis.
In destruc-
tione natu-
rae.

pter suam infirmitatē, tunc amittunt sensationem deuotionis & amoris: & tunc primò percipiunt quā infirma ipsa natura effecta sit. Tūc cor seipsum claudit, & natura deficit, ad eò vt sensio deuotionis nullū accessum vltra habere possit: deciduntq; in grauem angustiam, tribulationem, pusillanimitatem, & desperationem, replentur phantasijs, & habent terrestrem infernum omnibus diebus vite suæ. Sed Deus non permittet eos damnari, nisi scienter se conuerterint ad mortalia peccata: eorum tamen pusillanimitas, scrupulositas, desperatio, tentatio de fide, & huiusmodi, erunt eis pœna temporalis super terram, sed non in damnationem. Ideoque qui à Deo introrsus trahitur ad vitā contemplatiuam, & peruenit ad practicū amorem vigorosè exercendam, oportet vt à magna exteriori pœnitentiā agenda sibi caueat: quia internus impulsus naturam satis debilitat, & consumit, imò oportebit sepe etiam moderari cum discretione ipsos vigorosos impulsus: quia si ipsos semper pleno corde sequi vellent, naturam nimium debilitaret. Sed qui nō habet vigorosam internam operationem, ille poterit tanto amplius exterius pœnitentiā agere. Hinc legimus de Fratre Rogerio (de quo supra dixi) quòd postquam sensit vigorosam internam operationem gratiæ & amoris Dei, timuit magnam pœnitentiā & abstinentiam facere, licet multum optabile sibi fuisset hæc agere. Dicere enim solebat, quòd maior labor, quom faciebat, esset comedere, & dormire, quia quando comedere volebat, saragebat ad quemlibet morsellum, quem sūmebat, superiores vires animæ tam altè in Deum eleuare, & Deum benedicere, quòd saporem cibi videbatur quasi nō sentire. Quando autem sic non potuit sursum rapi, consueuit saporosum cibum totaliter dimittere. Ideo autem nō egit pœnitentiā, quia sciuit per experientiam, quòd per abstinentiam minuebatur interna deuotio, & operatio, in qua mirabiles gratias & Dei dona recipere consueuerat, vnde noluit præbere occasionem, qua interna operatio Dei impediretur.

Discretio
in contem-
platione.

Frater Ro-
gerius.

Quomodo amici fideles probantur triplici myrta tribulationum.

Cap. XLIX.

NVnc prosequendum de amicis, qui fideles permanent in omni aduersitate, quos tamen Deus probare vult propter ipsorū utilitatem & profectū, quia expedire eis, sicut Angelus dixit ad Tobiam. *Quia acceptus eras Deo, necesse erat vt tentatio probaret te.* O beatus

Tob 12.

Ffff a

tum

tum virum Iob, qui graviter probabatur, & tamen dicebat: *Dominus dedit, Dominus abstulit, sicut Domino placuit, ita factum est: Sit nomen Domini benedictum.* Et alio loco dicit: *Eriam si occiderit me, in eum sperabo.* Sic oportet etiam probatum amicum voluntatem suam totaliter subdere voluntati diuinæ, & semper plenè confidere in Deo, quòd omnis aduersitas sibi superueniat ad salutem suam. Sciendum autè, tres esse gradus diuinæ probationis, & possunt intelligi per triplicem myrrham, de qua legimus in Scripturis. Primum gradum operatur Deus per seipsum, quando subtrahit homini omnem experimentalè deuotionem & amorem, & permittit eum stare nudum sine omni sententia. Hoc modo videbatur Christus, quando cælestem Patrem suum orabat dicens: *Si possibile est, transeat à me calix iste:* sed statim se voluntariè resignauit, dicendo: *Veruntamen non mea voluntas, sed tua fiat.* Quæ resignatio voluntatis cælesti Patri super omnia accepta erat. Sic etiam debet fidelis amicus renuntiare, & mori suæ voluntati in omni derelictione, & offerre eam Deo amorosè: quia tunc renascitur spiritaliter à Spiritu sancto, & verè liber efficitur: eleuatur enim tunc spiritus suus supra suum naturale esse, seu supra naturam propriam, hoc est, supra omnem derelictionem, laborem, pœnalitatem, angustiam, sollicitudinem, timorem mortis, iudicij, purgatorij, vel inferni: quia consolatio, & desolatio, dare & accipere, viuere & mori, & similia omnia, remanent subter amorosam illam libertatem voluntatis siue spiritus, ita vniti spiritui diuino, vt maneat ipse liber stans & immobilis etiam in omni derelictione. Sed ad istud facilè homo non potest peruenire, nisi per subtractionem affluentis deuotionis, quemadmodum etiam omnes virtutes melius acquiruntur in aduersitate, vt patientia in patiendo, humilitas per contemptum seu contemptui haberi, vel in faciendo opera contemptibilia, dilectio inimicorum in persecutionem patiendo: & sic consequenter de omnibus virtutibus. Et iste gradus figuratur per myrrham amaram, quæ in Canticis Canticorum dicitur prima, quia ibidem scribitur: *Labia eius (scilicet dilecti) distillantia myrrham primam.* Quia hæc est prima myrrha vel amaritudo, qua probatur anima, quæ sibi valde utilis est (quamuis hoc non agnoscat) ad præseruandum totum corpus virtutum, ne foeteat, quemadmodum mortuorum corpora myrrha condiuntur.

Secundus gradus probationis venit ab impugnatione & tentatione dæmonum, Deo permittente, ad probandum grauiter dilectum: quia

Deus

Gradus
probatio-
nis diuinæ
triplex.

A Deo pro-
bati.
Matth. 26.

Relictio
voluntatis.

Cant. 5.

Deus non solum subtrahit illi omnem spirituale[m] influxum, verum etiam exponit eum omni tentationi, denegando ferè cunctum diuinae protectionis refugium, vel auxilium. Sicut enim Iob tradebatur sata-
 nae flagellandus, & plagandus in omnibus bonis, quæ habebat in pro-
 libus suis, seruis, ancillis, & similiter cunctis membris suis à capite vsq[ue]
 ad pedes, tamen vt vitam ipsi non auferret, ita etiam isti amici à Deo
 exponuntur ineffabilibus spiritualibus tentationibus, etiam huma-
 nis, sed tantummodo diabolicis, in obstinationem videlicet cordis,
 blasphemias, infernalem inuidiam, in odium Dei, & similes, de
 quibus vix credi posset aliquem Christianum ipsas habere, aut pati
 posse. Et ista tetratio efficitur in eis tam vigorosa, vt eis videatur omni
 momento, quòd in eam consentiant: in superiori autem parte intelle-
 ctus ac voluntatis duntaxat sentiunt resistentiam, & quòd nõ consen-
 tiant in ipsam, licet ad eò contenebrentur per pressuram, quam patiun-
 tur, vt nullam in se resistentiam notare, aut aduertere valeant. Igno-
 rant siquidem sibi hæc tantam angustiam & pressuram cordis solum-
 modò venire ex prælio, quòd habent in superiori parte mentis con-
 tra istam tentationem, quamuis homo inferior videatur penitus con-
 sentire. Quia si omnes vires animæ consentirent in tentationem, non
 haberent tantum conflictum, aut pressuram, & etiam leuiter ad alia
 grossa peccata declinarèt, & singulariter ad oblectationes & commo-
 da carnis: quia naturale est, vt in tribulatione constitutus, quærat li-
 benter exteriorem consolationem, nisi à spiritu suo prohibeatur. Est
 igitur istud specialis probatio Dei, quia Deus scit dilectis suis nihil sa-
 lubrius esse, quàm pati. Cùm ergo considerat, se charissimos suos ami-
 cos nulla aduerfitate, aut tribulatione (quam tumlibet magna & mul-
 tiplici) contristare posse, vtpote ad multo plura propter Deum toleran-
 da semper paratos, nisi duntaxat in his, quæ obdurationem & inuiden-
 tiam contra Deum ingerunt: hinc est, quòd in eiusmodi impugnationi-
 bus etiam eos probare vult occultissimo suo iudicio, quòd nemo
 cõprehendere potest: quia interdum potest fieri solum ad perducendã
 animam ad fundum omnimodæ mortificationis: & tunc consistit in
 isto magna salus, seu spiritus vtilitas. Interdum etiam contingit ex in-
 discretione, aut defectu, qui in nobis est. Exẽpli gratia, de indiscretione:
 Qui natura multum actiui, & corde impulsui sunt, in vigorosa ad De-
 um cõuersione impulsus eorum ad eò impetuosis efficitur, & cor tam-
 latè aperitur, saltans in corpore, quòd inde valde læditur & vulnera-
 tur.

Ffff 3

tur,

tur, prout supra tetigi. Quando ergo contingit, sensibilem deuotionē à Deo ipsis subtrahi propter aliquam ex caulis superius assignatis, tūc irruunt hic valde indiseretè, volentes per vim recuperare subtractam deuotionem: & quanto amplius pro ipsa hoc modo laborant, tanto ab omni spirituali sensione magis: elongantur; sic quòd tandem deueniunt ex quadam impatientia ad tam magnum impulsuum violentumque impetum, quòd ex hoc totum cor in tantum ledunt, & indispositum reddunt, vt post hoc non possit reformari, (sicut in cithara fides tantum extenduntur, vt rumpantur) & appareat eis quòd modò non habeant potestatem supra inferiores vires animæ (quæ in corde radicanur) nec vllam resistentiam in vi irascibili, vel concupiscibili, ita quòd sibi videntur in omnibus consentire. Et ex isto oritur magna tribulatio, desperatio, obduratio, obcæcatio, peruersitas, infernalis inuidètia, quæ in inferiore homine videtur regnare: verū in superioribus viribus dætaxat est resistentia, quia illæ sunt liberæ ab omni vinculo corporis. Ideo quāto cognitio & amor ad Deum maior extitit tempore gratiæ affluentis, tanto etiam maior est in superioribus viribus displicentia, & pressura animæ, propter peruersitatem, & malitiam regnantem in inferioribus viribus sine quotidiana resistentia: quia vires intellectiue horrent, & nausèant cum ineffabili pressura super hoc, quòd inferiores vires taliter iacent victæ in huiusmodi foetidis, odibilibus, diabolicisq; tentationibus, quibus consuevit à cæteris cõmuni- bus hominibus etiam in inferioribus viribus resisti. Et istud solum venit ex hoc, quia amodò non habent potestatem super cor adèd indispositum per indiseretionem exercitiorum, vt non valeat redire in naturalem habitudinem, siue dispositionem, & tranquillitatem. De defectuositate etiam ponamus exemplum: inueniuntur aliqui superabundantes sensualibus affectionibus, & quādo effundunt se supra aliquam rem per affectionem, aut amorem, effusio ipsa est adèd vehemens, vt facile aut citò deficiant in alijs viribus, vel etiam in corporali natura. Quando igitur tales se introuertunt ad Deum (vbi immense, magnæ, & multæ inueniuntur causæ amandi, qui & largus remunerator est oblatis amoris, præsertim in tribus aut quatuor prioribus annis conuersionis) inueniunt duplex instrumentum sensibilis amoris & deuotionis. Vnum est natura affectuosa, aliud affluens sensibilis gratia, deuotio, amor quæ redduntur à Deo, vt à largo remuneratore seruitij sibi impensi: ex quorum abundantia istiusmodi homines adèd

Gula spiri-
tualis.

inc-

inebriantur, & etiam aded gulosi efficiuntur ex sensione, qua quoti-
 die perfruuntur, vt se nulla alia re velint occupare, nec discere, vel la-
 borare curent quomodo sibiipsis moriantur, & virtutes acquirant,
 aut diuinum beneplacitum cognoscant, ad ipsam exequendum, sed
 paulatim magis ac magis requiem suam constituunt in sensibili deuotio-
 ne: & per hoc reddunt se Deo valde ingratos, licet diu differat sub-
 trahere ipsis sensibilem illam deuotionem, si forte possent ad recogni-
 tionem, & emendationem peruenire. Sed quanto diutius Deus pra-
 statur, tanto gulosiores, & inordinatiores fiunt ad requiescendū pra-
 cipue in huiusmodi sensione: quia natura corrupta semper magis au-
 de quiescit in his, quae prohibita sunt. Cum ergo Deus videt huiusmo-
 di infideles homines semper quiescentes potissimum in sensibili gra-
 tia, subtrahit eis ipsam: & tunc, quia verum fundamentum non ha-
 bent virtutum, aut mortificationis, facile deueniunt ad impatientiam,
 voluntque violenter sensionem illam recuperare: non autem veniunt
 ad veram recognitionem, nec recogitant, ne forte demeruerint istud
 per suam defectuositatem, vt inde se emendent: quantoque ampli-
 us laborat pro recuperanda praefata sensione, tanto minus proficiunt,
 magisque impatientes fiunt. Inde iam oritur in ipsis amaritudo cordis
 & tedium, ita quod sibiipsis, & omnibus, cum quibus conuersantur,
 efficiuntur valde onerosi, sicque paulatim incipiunt obdurari in peruer-
 sitate, obstinatione, impatientia, obcaecatione, & inuidia contra De-
 um, & stant valde periculose quod ad animam. Praecedentes vero reci-
 piunt poenam pro sua indiscretionem, & poterunt multum in illo mereri, si
 quiuerint patienter ac longanimiter sustinere. Et quauis videatur non
 habere potestatem suae rationis in impetu illius magnae pressurae, aut in-
 fernalis inuidiae, atque malitiae, nihilominus, postquam ille transijt, do-
 lere debent secundum superiorem rationem de omnibus, & voluntate
 suam resignare in voluntate Dei, orando eum, vt sibi ignoscat de pra-
 teritis, & defendat ab imminentibus, seu futuris. Adhuc sunt alij, qui
 proprie non dant causam derelictionis, & peruersitatis istius: sed Deus
 permittit talia circa eos, duntaxat ad probandum funditus amicos fi-
 deles. Istis mirabilis corona martyrij in aeterna vita praeparatur: quia
 non potest martyrium grauius ista derelictione sustineri, quae tam im-
 portabilis est, vt eam Augustinus, & Bernardus alsimilent infernalibus
 poenis. Et isti sunt proprie, de quibus loquor, quod sint Deo valde ac-
 cepti. Iste gradus probationis figuratur per secundam myrrham, quae in lib-

Amaritudo
cordis.

Martyrium
mentis.

- Indith 10. Iudith nominatur myrrha optima, qua se perunxit, quando interficere intendebat Holofernem hostem Iudæorum, qui figura fuit hostis infernalis. Tertius gradus probationis accidit homini, quando ultra omnes has tētationes etiā ab hominibus despicitur, deridetur, & velut insanus, atque obsessus reputatur, etiam ab illis, qui honesti, virtutibus præditi, sancti, & docti esse videtur: quia per hoc magis cōsternantur in pusillanimitatem, & quandam desperationem. Istud accidit beato Iob, quando illi tres amici, qui venerant ad consolandū eum, instinctu inimici in tantum obcæcabantur, vt omni cōsolatione postposita, contumeliosè improperebant ei, quòd à Deo propter peccata sua esset plagatus: & per hoc ei maximum dolorem intulerunt. Sic etiam contingit circa istos, quia dum propter pressuram magnam foris ostendunt aliquos gestus singulares, exprobrantur, contemnuntur, deridentur, detrahuntur eis, & reputantur tanquam obsessi ab hoste infernali. Et hoc permittit Deus, vt ipsi charissimi amici sui extremè probentur, & purgentur: quia per huiusmodi intendit eos perducere ad perfectissimam similitudinem Christi Iesu, quem in cruce proposuit velut exemplar: ideo homo in corde suo statuere debet, quòd nunquam tam industrius pictor fuit, qui tanta diligentia omnia lineamenta exemplaris exprimere studuerit, in longitudine videlicet, latitudine, ordine, & etiam in similitudine colorum superducendorum, quemadmodum Deus ab aeterno sua immensa sapientia præuidit atque præordinavit de huiusmodi præelectis amicis, quomodo ipsos istis medijs fideliter feliciterque perducturus esset ad perfectissimam similitudinem Christi.
- Iste gradus signatur per tertiam myrrham, quæ in Cantico Canticorum vocatur probatissima, dicente sponsa: *Surrexi, vt aperirem dilecto meo, quia manus meæ distillauerunt myrrhā: digiti mei pleni myrrha probatissima. Pessulum ostij mei aperui dilecto meo*, hoc est, voluntatem meam resignavi in potissimum beneplacitum Dei, etiam in omni aduersitate, & tribulatione, & per hoc aperui ei introitum animæ meæ ad requiescendum, qui thalamum suum dūtaxat locare vult in corde quieto. Hæc ergo tetigisse sufficiat de consurrectione secundum inferiorem hominem.

Cant. 5.

De consurrectione secundum vires superiores in vita contemplatiua spiritali, & de separatione animæ & spiritus.

Cap. L.

Consur-

Confurrectio vitæ contemplatiuæ, quæ exercetur secundum partem hominis mediam, hoc est, secundum superiores animæ vires, hinc est prosequenda. Sciendum ergo quod anima in tres partes diuiditur in Scripturis, & vnaquæque habet suum speciale nomē. Pars inferior, quæ est secundum vires inferiores, vocatur anima; quia secundum illam partem vnita est corpori, dans illi vitam. Media pars dicitur spiritus, & accipitur secundum tres vires superiores, quibus homo in tantum valet appropinquare Deo per iugem contemplationē, vt vnus spiritus eum eo efficiatur. Suprema pars animæ, vbi istæ tres vires originaliter vnitæ sunt, vnde & effluit sicut radij ex sole, & quod iterū influunt, vocatur mens: & est centrū animæ, impressam seruans imaginem Sactæ Trinitatis. Est autem tam nobilis, vt proprium sibi nomen dari nō possit: sed diuersis appellatur nominibus, prout melius potest, & est supremum in anima. In consurrectione ergo spiritus, hoc est, superiorum virium, oportet præcedere diuisionem quandam animæ, scilicet in animam, & spiritum; quia hanc consurrectionem oportet fieri in spiritu penitus libero. Hanc autem diuisionem, iuxta verba B. Pauli, operatur in nobis *sermo Dei viuus & efficax, peretvabilior omni gladio ancipiti*, vt spiritus ab omnibus liber, prosequi valeat proprium suum opus contemplationis: & sicut dicit Augustinus lib. de Spiritu & Anima, nihil mirabilius est ista diuisione inter animā & spiritum, quia essentialiter vnum sunt. Sed ideo fit, vt in imo remaneat, quod in homine animale vel sanstiale est, & liberè sursum euolet quod spirituale est, vt aptum fiat sublimari vsque ad speculationē diuinæ claritatis, sicq; vniri Deo, & in eandem imaginem transformari: *qui adheret Deo, vnus spiritus* cum eo efficitur. Interdum autem spiritus hominis in tantum abstrahitur à corpore & anima, vt spiritus dicatur esse in spiritu: quod fit, quando vires superiores sic sursum tractæ sunt, quod homo omnium exteriorum oblitus est, etiam illorū, quæ in corpore suo corporaliter aguntur, & solummodò in illa per memoriam vel intellectum tractus est, quæ in spiritu, aut per spiritum fiunt. De quo Iohānes in Apocalypsi dicit: *Fui in spiritu in Dominica die*. Quod exponēs Haymo, dicit: Iohannes sic fuit in spiritu, quod tamen ipsam carnem funditus non deseruit, sed spiritu æternitatis adhæsit mens eūs, & à spiritu docente assumptus fuit spiritus docendus, ideo tam mirabilia, & profunda vidit. Quandoque etiam spiritus hominis tanto impetu, seu amoris feruore supra se rapitur, vt merito spiritus supra spiritū esse di-

Gggg

se di-

Anima.

Spiritus.

Mens.

Animæ à
spiritu di-
uisio.

Hebr. 4.

1 Cor. 6.
Spiritus
esse in spi-
ritu.

Apoc.

Spiritū ef-
se supra
Spiritum.

se dicatur, cum scilicet non solum omnia alia, sed etiam seipsum transcendit, & miro modo fit, ut per dilectionis ignem supra se sustollatur in illam, qui est supra omnia, & per vim amoris compellatur etiam exire à se; ita ut nihil sit in eo, hoc est, in sua memoria, intellectu, & amore, præter solum æternum amorem, qui est ipsemet Deus, in quo totus spiritus nudè submergitur. Tertio humanus spiritus in tantum à seipso plerumque diuiditur, ut spiritus sine spiritu esse dicatur, quando scilicet incipit à seipso omnino deficere, & in supereminentem quandam statum transitum facere, ut quando introducitur ad Deum, supereminenter contemplandum.

Spiritu esse
sine spiritu.

Virium su-
periorum
subtilitas.

Consequenter est hic notandum, quòd consurrectio virium superiorum valde difficulter potest exprimi, propter eius subtilitatem: sed & hoc ipsum, quod exprimi potest, non potest perfectè intelligi, nisi ab illis, qui per experientiam hanc notitiam receperunt: & ideo paucis hic verbis intendo de hoc scribere, quia in ista consurrectione magis rapitur anima, quam per seipsam ascèdat: & potius agitur, quam agatur. Istæ autem Spiritus sancti interna operatio sine numero multipliciter fit, nostra vera operatio, quam in hac consurrectione agere habemus, non est tam multiplex, sed similis est ferè operationi nostræ in consurrectione virium inferiorum; tamen actio ista vel operatio tantum nobilitate excedit, quantum aurum terram; tantum subtilitate, quantum aër terram; & tantum claritate in cognitione, quantum sol stellas: & ideo inexperti, etiam si subtiles ingenio sint, ex istis scriptis non poterunt comprehendere eius nobilitatem, donec hoc ipsi experiantur: quia quâvis ingenio suo bene capiant, necesse esse, ut sit aliquod intellectuale increatum lumè, vnde omnia intellectualia creata lumina effluerunt, tamen non possunt intelligere quomodo increatum lumè in spiritu nostro operetur, aut in spiritu nostro nascatur, nisi duntaxat experiendo. Et hoc est quod dixit Christus Patri suo: *Confiteor tibi Pater Domine cali, & terra, quia abscondisti hæc à sapientibus, & prudentibus huius seculi, & revelasti hæc paruulis*, id est, humilibus, mortificatis. Et ad discipulos suos: *Beati, inquit, oculi qui videt quæ vos videtis. Dico vobis, quod multi reges & Propheta voluerunt videre quæ vos videtis. Per reges intelliguntur, qui natura fortes sunt, & exercet se multum in ieiunijs, vigilijs, disciplinis, cilicijs, orationibus, & similibus, quibus natura castigatur: & in his penitentiæ operibus confidentiâ habet, inde præsumptuosi efficiuntur, plerumque etiam contemnentes alios,*

Matth. 11.

Lucæ 10.

Reges.

qui

qui non sunt tam fortes ad agendam poenitentiam. Per *Prophetas* intelligimus eos, qui habiles aut subriles sunt naturali ingenio, & nituntur per illud peruenire ad contemplationem æternorum: sed talium oculi non beatificantur, quia licet velint videre diuina, tamen non potest eis contingere, eò quod immortificati maneant in propria voluntate.

Et hoc scias pro vero, quod causa istius obsecrationis spirituale lumen præpedientis, est immortificata voluntas, sicut supercilia operiunt oculos exteriores. Si igitur peruenire volueris ad veram, spiritualem, & intellectualem contemplationem, denuda, & euacua perfecte voluntatem tuam ab omni velle, & nolle: quia voluntas propria, quæ nõ est tracta, aut transfusa in diuinum beneplacitum, est sicut columna sustentans omnes muros in ordinationis: & quando ista columna tollitur, tunc corruit omnes *murs* Iericho. Ipsa etiam est sicut sentina nauis, congregans in se omnem immuditiam peccatorum. Cæterum, vt habeatur maior noticia, potest illud increatum lumen seu claritas assimilari exteriori soli, qui simplex est in claritate sua, & tamen claritas illa recipitur secundum magis & minus, scilicet secundum dispositionem, & aptitudinem obiecti, in quo recipitur: quia aliter recipitur in vitro nigro, aliter in glauco, & aliter in albo, & tamen vna est claritas; sed propter dispositionem vitrorum, vnum magis illuminatur quàm aliud. Sic etiam est in istis tribus gradibus seu partibus, quæ in anima assignauimus. Hæc illustratio intellectus potest etiam conuenienter accipi, aut intelligi per similitudinem auroræ, de qua Angeli in Canticis Canticorum dicunt: *Quæ est ista quæ progreditur quasi aurora consurgens?* Lux siquidem auroræ paulatim eleuatur, eleuando dilatatur, dilatando clarificatur, & tandem desinit tota aurora, mutata in clarum diem, seu solarem splendorem. Sic etiam est intellectuale lumen in homine primò paruum, & bassum, quando scilicet est in inferioribus viribus, in quibus homo se exercet: & quando progreditur in exercitijs, tunc etiam paulatim eleuatur, & dilatatur in intellectu: quæ admodum videmus, quod quædò altius stamus, tantò plura possumus prospicere: & tandem in tantum intellectus suus eleuatur & dilatatur, vt excedat humanam capacitatem & intelligentiam, permutaturque in clarum diem, in quo contemplari possit æternum solè. Et secundum istam eleuationem, & dilatationem, etiam omnia alia exercitia hominis eleuantur, dilatantur atque nobilitantur.

Voluntas
quam
cæca.

Iosue 6.

Lumen in-
creatum soli
comparatum.

Cant. 6.
Aurora.

De eleuatione memoriae, vltra omnia creata, in Deo fixae, & de tribus animae viribus. Cap. LI.

Fonti comparatur anima.

Igitur istam confurrectionem, quae in superioribus animae viribus per plenitudinem diuinæ gratiae peragitur, cooperante propria industria, & conamine, assimilare possumus fonti tribus riuulis diffluenti: quia & anima tribus potentijs effluit. Est autem fons iste plenitudo gratiae in vnitatis spiritus, infusione diuina scaturiens instar fontis: sed tamen essentialiter in vnitatis spiritus nostri se tenens immanendo, tribus riuulis diuinæ operationis deriuatur in tres intellectualls animae vires, ibidem se diffundendo.

Riuus diuinae operationis in memoriam.

Primus riuulus ab vnitatis spiritus defluens in primam vim, scilicet memoratiuam, est quaedam spiritalis, simplex, vniformis, iucunda, & quieta serenitas aut claritas, velut aer, quando quietus est ab omnibus ventis, purus ab omnibus nubibus, & nebulis, serenus aut clarus à radijs solaribus. Sic efficitur memoria per influentiam istius riuuli quieta in seipsa, clara, & serena in conuersione ad diuina, pura ab omnibus peregrinis imaginibus: quia isto titulo eleuatur super omnia sensitua, imaginaria, ac vniuersa ipsam præpedire valentia, & redditur stabilis & firma in vnitatis spiritus, quia quando iste riuulus defluit, replet omnes animae vires inferiores cum superioribus, & instar maris refluxus trahit secum in ipso refluxu omnes vires ad suam originem vnde effluerunt, & sic sustolluntur supra omnem multiplicatam, & occupationes, velut si homo eleuatus esset vltra nubes in veram claram tranquillitatem, vbi nec ventus, nec nubes, nec grando, nec pluuia, nec vlla sit permutatio, memoriaque ipsa peruenit in tam admirabilem, claram tranquillitatem, & quietudinem, quod incomprehensibile esset homini, qui non sensisset. Per quam claram infusam lucem, & tranquillitatem inuenit se recollectum, stabilitum, penetratum, & ancoratum in vnitatis sui spiritus, quam etiam veluti propriam quandam possidet mansionem: ac vnitas ipsa per Dei internam operationem consequenter inclinabatur ad illam excellentissimam vnitatem, in qua Pater, & Filius, & Spiritus sanctus, cum omnibus Sanctis, & Angelis vniti sunt. Et istiusmodi homo adeo priuatur memoria inferiorum, ac si esset homo caelestis, & non terrestris. Vnde legimus de quodam sancto Patre, quia adeo eleuatus fuerit per memoriam suam, vt nullam memoriam rerum terrenarum posset retinere.

Memoriae eleuatio.

nere.

ner. Accidit ut frater quidam veniret ad cellam eius, & peteret aliquid sibi accommodari. Respondit pater: Maneas hic frater, volo intrare, & afferre tibi. Sed antequam intro venisset, oblitus fuit, non solum rei quam afferre debebat, sed etiam fratris, quem prae foribus praestolari iusserat. Fratre autem secundo pulsante, exiit pater & interrogavit quid peteret, oblitus quippe fuerat omnium, quae frater ei antea dixerat. Iuit secundo pro re afferenda, sed iterum penitus oblituscebat. Cum tertio frater pulsasset, & ille exiisset, ait: Dilecte frater ingredi tu ipse, & accipe quod petis: quia imaginem aut memoriam illius rei non valeo tam diu retinere, quod possem tibi afferre.

De elevatione intellectus in abyssum divini luminis.

Cap. LII.

Secundus rivulus defluens in secundam vim, scilicet intellectum, est interna quaedam apparitio Dei, hoc est, intelligentia quaedam ex Deo fluens, internitatem nostram apertam conservans ad omnem influentiam Dei, intellectumque nostrum elevans ad cognoscenda profundissima sacrae scripturae arcana, excedens omnem naturalem intellectum, elevaturque in tantum in Deum, ut internum Dei susurrum recipiat, imò multa illi occulta intellectualia lumina aperiuntur, quibus semper magis ac magis istis tribus viribus supra se elevatur, & in Deo profundatur. Exempli gratia de sancto Francisco, qui erat homo simplex: Stabat aliquando in contemplatione sua, & ad Deum loquebatur, audiente fratre Leone: Quid es tu dulcissime Iesu: & quid sum ego tuus vilissimus vermiculus? Post hoc interrogavit frater Leo, quid istis verbis praeponderet? Qui respondit, aperta sibi fuisse duo lumina cognitionis. Primum de incomprehensibili immensitate Dei in magnitudine, maiestate, sapientia, bonitate, misericordia, & sic de omnibus alijs, quae Deo possunt ascribi. Secundum intellectualem lumē fuit notitia suae abyssalis vilitatis: & his duobus luminibus amor Dei & contemptus sui ipsius in eo augebantur. In hunc modum etiam istiusmodi homines tam profunde rapiuntur in omnimodas occultas cognitiones, quod incredibile foret inexperto. Primum quidem intellectuales oculos attollentibus in Dei excelsam naturam, datur plerumque ipsis notitia de Deo, quod scilicet sit quaedam incomprehensibilis, simplex puritas, in sua essentia, inscrutabilis profunditas, inaccessibilis altitudo, incomprehensibilis latitudo, aeterna longitudo, tranquilla & silens aut quiesca caligo, lata & vasta solitudo, requies aeterna Sanctorum, com-

Gggg 3 mune

Paradigma.

Rivus divi-
nae opera-
tionis in
intellectu

S. Francisci
contempla-
tio.

Cognitio
duplex.

Cōtempla-
tio Dei.

inane fruibile sui ipsius, & omnium Sanctorum, & multa his similia, quae considerari possunt in abyssi pelago deitatis. Et quamuis homines non intelligant quid in istis verbis inclusum sit, quamdiu ipsis non fuerit concessum experiri, scire tamen debent quod intellectus illorum, qui se frequenter ad ista conuertunt, in tantum in huiusmodi suscollitur in admirationem, ut omnes vires animae sequi cupiant, vnaquaeque cum operatione sibi debita ad gratias agendas Deo, ad ipsum honorandum, & amandum, adeo quod totus homo habitatur in eleuatione omnium vnium animae.

Trinitatis
cognitio.

Nunc ergo prosequendo de ista notitia, secundo oculus intellectualis eleuatur & influitur de sancta Trinitate, videlicet quomodo Filius à Patre aeternaliter generetur, & Spiritus sanctus procedat à Patre, & Filio, quomodo tres illae personae sint vnus Deus, & vna essentia, aequalis potentiae, sapientiae, & bonitatis: & generaliter quicquid Deo ascribitur, hoc istis tribus personis aequaliter attribuitur, & dicitur distinguit eas sua personalitas. Sed ista notitia & apparitio fit penitus in spiritualibus imaginibus, aut similitudinibus in isto gradu confusionis, & non essentialiter. Attamen ista notitia est etiam inaccessibilis, quia nemo potest eam adipisci propria industria, & subtilitate ingenij, sed sicut supra adduxi, similitudinem de aurora, quae in diem permutat, sic oportet intellectum à Deo eleuari, dilatarì, & supra omne suum naturale lumè clarificari: & tunc demum poterit in intellectu doceri, ut cognoscat proprietates, quae attribuntur tribus personis. Patrem scilicet esse immensam, omnipotentem maiestatem, creatorem, conseruatorem, motorem, principium, & causam primariam vel originalem omnium creatorum. Filium autem eius vnigenitum, in inuestigabilem esse sapientiam, & veritatem, vitam & exemplar omnium creaturarum, artis paternae infallibilem regulam, vel mensuram, deitatis oculum abdita cuncta prouidentem, splendorem paternae gloriae, electos iuxta singulorum merita perlustrantem. Tertio Spiritum sanctum esse incomprehensibilem largitatem charitatis, misericordiam insumibilis pietatis, pelagus abyssale immensa bonitatis, torrentem vehementem, totam caelestem societatem incomprehensibili voluptate inebriantem, flammam igneam omnes amantes spiritus in diuina vnitatem liquefacientem, nexum & complexum Patris, & Filij, & omnium beatorum spirituum, quo vniti sunt ad fruendum immensis delicijs, & diuitijs Dei, infinitaque similia, quae anima imprimuntur cum imaginibus seu similitudinibus, quia pro

tunc

Pater.

Filius.

Sanctus
spiritus.

tunc agitur à spiritu Dei, de quo dicit beatus Paulus: *Qui spiritum Dei aguntur, hi filij Dei sunt.* Quamuis autem omnes huiusmodi impressiones in admirationem operum diuinorum animam sustollant, super omnia tamen reddit hominem attonitum largisua communicatio diuinæ naturæ, qua seipsum liberaliter offert fruendum cunctis creaturis, vniciue iuxta suam dispositionem, vel aptitudinem, præcipue tamen beatis spiritibus in fruitione gloriæ, & gratiæ suæ. Ex hac admiratione acquirit singularè in diuina bonitate confidentiâ, & quoddam internum spiritus gaudium, cunctas animæ potentias & ipsam spiritus vnitatem penetrans.

De inflammatione voluntatis igne amoris ardentissimi.

Cap. LIII.

Tertius riuulus ab vnitatem spiritus in superiorem defluens voluntatem seu vim amatiuam, est infusio quædam ignis spiritualis, id est, charitatis, voluntatem penetrans tranquillo, & quieto amore, qui nõ erumpit sicut amor practicus, qui homini inferiori infunditur, sed amor iste recipitur in viribus intellectualibus à corpore separatis, & est silens, purus, ac perfectè depuratus, vel excoctus instar olei, quod non supereffluit cum sufficienter fuerit bullitum. Hic amor nobilior est alio, sicut aurum terra; & subtilior, sicut aër aqua; trahens, semper superiores vires ad suam originem, quantoque spiritualior fuerit, tantò minorem ingerit laborem. Calor autem huius amoris tam vehemens est, quòd totum hominem videtur comburere atque consumere, & quasi in ignitum seu viuum carbonè transferre, atque in immensum illum diuini amoris ignem trahere, & annihilare, adèd vt amans spiritus diuinum amorem inuocare compellatur sine intermissione, vt se intrahat, deuoret, annihilet in abyfso immensæ suæ magnitudinis: è contra verò diuinus amor intellectuali impressione clamat, incessanter in spiritu, vt amet illum amorem, qui ipsum æternaliter amauit. Hæc autem vox est excitatio quædam interna seu motio in spiritu nostro, omni exteriori materiali tonitruo terribilior, & violentior, ita vt coruscatio eius spiritui calum aperiat, ac lumen illi æternæ veritatis ostendat: quia amor nunquam quiescit, quin se semper cupiat multiplicare. Et quantò spiritus plus amat, tantò ardentius concupiscit, sic quòd tandè ardor amoris tam intemperatus, & vehemens efficitur, vt ipsi amoris exercitium inter Deum & spiritum vadat, & redeat more vehementis fulguris, spiritum penitus consu-

Riuus diuinae operationis in voluntatem.

Amorem Dei clamare in nobis.

mere volentis. Causa huius est, quia amor practicus & fructuosus efficiuntur aequè fortes, quod nusquam in gradibus praecedentibus contingit, nisi fortè interdum ex speciali dono Dei, sed hic partim aequales iudicantur.

Amor practicus.

Et vt intelligas, tunc propriè dicitur amor practicus, quando spiritus noster suo creato amore agit, & impellit ad Deum, & ad omne quod Deo placitum esse potest: sed tunc dicitur amor fructuosus, quando spiritus noster feliciter agitur à spiritu Dei, in qua inactione Dei omnes apparitiones, & eleuationes mentis consistunt, & omnis omnino perfectio. Attamen in omni diuino amore est aliqua fructio, sed in praecedentibus gradibus secundum comunem cursum praeualet amor practicus, & fructuosus cogitur cedere: in sequentibus verò praeualet amor fructuosus in conuersione ad Deum, & cogitur amor practicus cedere: quia tunc spiritus magis agitur in spiritu diuino, liquecendo in spiritu diuino, vt vnus spiritus fiat in ardore charitatis. In praesenti autem gradu confligunt aequali * violentia, ita vt interdum spiritum nostrum cedere oporteat, interdum diuinum. Et quia aequè vehemètes, aut potentes sunt, & insuper spiritus noster adhuc non est habituatus ad expirationem, naturaque hominis naturaliter vigorosè resistit expirationi, idcirco agitur in homine tantus conflictus, quia neuter horum spirituum vult cedere, sed vterque praeualere desiderat. Spiritus namq; humanus omni momento desiderat absorbere immensitatem Dei, & putans absorbere, vel deuorare, deuoratur: sicut piscis putans se escam deuoraturum, extrahitur hamo intus latente.

Amor fructuosus.

Ad istum gradum conuersionis pertinet septimus gradus amoris, qui in Scripturis appellatur amor superferuidus, id est, amor, qui praenimio calore ebullit. De hoc dicit Hugo, cap. 7. caelestis hierarchia: Nostis enim quomodo id quod feruet quadam incendij sui violentia iactatur extra se, tollitur supra se, & facit motionem magnam ex inuisibili aestuatione: sic etià amor superferuidus magna vi projicit spiritum supra seipsum, & extra seipsum. Hic amor propter magnam suam feruorem potenter expellit ab homine omnes inordinatas affectiones, omnes occupationes, & sollicitudines, aut studia, omnia deniq; exercitia, quae non congruunt ei affectui, & impulsui: quia vt dicit Bernardus serm. 35. super Cantica: Anima, quae semel à Domino didicit, & accepit intrare ad seipsam, & in intimis suis Dei praesentiam suspirare, & ex parte fructuosus, inquam, anima nescio an vel ipsam gehennam ad tempus experi-

* Alias potentia.

ri,

Amor feruidus.

ri,

rii horribilius poenaliusve ducat, quàm post spiritualis studij huius gustatam semel suauitatem exire denudò ad illecebras, vel potius molestias carnis explendas. Sic ergo valde succinctè transcurrimus istam consurrexionem superiorum virium: quia nihil dignum inde loqui possumus, respectiue ad id, quod est in veritate. Etiam silemus de operationibus, quæ à Spiritu sancto in huiusmodi hominibus aguntur, quia multiplicari seu variari possunt supra numerositatem capillorù capitis: sed principale opus eius est extractio, & intractio, de quibus tangam in sequenti gradu ad laudem Dei.

De consurrexione vitæ contemplatiuæ spiritualis, quæ celebratur in vnitare supereminenti animæ. Cap. LIIII

Consurrexio, quæ fit in suprema parte animæ, hoc est, in essentiali animæ vnitare, quæ est fons & origo virium superiorum, nunc tandem absoluenda. Hæc vnitare, in quantum vnitare, non operatur: attamen ab ipsa accipiunt omnes vires virtutè, & potestatem operandi. In hac vnitare omnino necessarium est, vt vel Deo similes efficiamur per gratiã & virtutes, aut dissimiles per peccata. Sine hac similitudine iam dicta, Deo supernaturaliter vniri non possumus: quia peccatum, quod in nobis causat dissimilitudinem quandam ad Deum, efficit quoque abyssale mediũ non solum inter nos & Deum, verum etiam inter potentias animæ & essentiam eius, quam Deus inhabitat, ita vt vires ipsæ, id est, spiritus noster, essentiæ suæ nequeant vniri: in quo vtique requies spiritus consisteret, si non exularet in regione dissimilitudinis per peccata, & immortificationem. Sed quãdo anima perfectè ornata est diuina similitudine in virtutibus, & gratijs, tunc spiritus noster felici submersione demittit se in amorem fructuum. Et ex hoc ipso fit quædam vnio supernaturalis cum Deo per medium virtutum, & gratiarum. In qua scilicet vnitare nos à Spiritu sancto suscipimur, & versa vice nos cum Spiritu sancto suscipimus Patrem, & Filium, imò totam deitatis naturam. Porrò in hoc summa nostra beatitudo consistit, quòd per similitudinem virtutum, & medium luminis gratiæ, spiritus noster introducatur in requiem essentialis vnitatis suæ, cui Deus cum omnibus diuitijs suis se liberaliter infundit. De ista vnione hic intendimus loqui, quia consurrexio ad istam est nobilissima, prouehens spiritum nostrum ad summum exercitium sub increato lumine exercitari possibile, profundatque nos

Beatitudo
hominis
quæ.

Hhh

semper

semper magis ac magis in Deum. Quæ profundario similis est torrenti, aut fluvio impetuoso, sine reuerfione in mare defluentem, vbi penitus absorbetur.

Tactus Dei
in spiritu
hominis.
Gaut 5.

Ad maiorem autem euidenciam, sciendum quòd ista consurrectio, excitatur, & mouetur tractu quodam aut tactu, quem Deus in intimo spiritus nostri facit. De quo amorosa anima gloriabatur, dicens: *Dilectus meus misit manum suam per firamen. & venter meus*, id est, homo inferior, *intremuit ad tactum eius*. Hic tactum spiritus noster patitur aut recipit sine cooperatione: quia sola diuina operatione superiores potentia hoc tactu vnitate spiritus adunantur, ita vt oporteat omnem operationem, omnemque rationem deficere: sed ratio illuminata, & multò magis superior amatiua vis, sentit hunc tactum, sic tamen, vt ratio modum eius comprehendere nõ valeat. Quid autem sit iste tactus in sua origine, vel quid sit amor in seipso, inuestigare non possumus, sed tactus iste est vltimum medium inter Deum, & spiritum nostrum; inter operari, & quiescere, aut agi; inter viuere, & mori, vel expirare: subleuatque nos ad altissimum exercitium sub increato lumine exerceri possibile: quia tactus iste excitat, & eleuat intellectum ad cognoscendum Deum in sua eminenti claritate, & trahit superiorem vim

Negotium
tactus diuini
quod.

amatiuam ad fruendum Deo eminenter. Negotium istius tactus propriè in hoc consistit, quòd amantem spiritum trahit ad externum exercitium, & ad internum: quia spiritus Dei sua aspiratione extrahit nos ad amandum practicè, & ad operandum virtuosè: & rursus intrahit spiritum nostrum ad amandum fructiuè, quiescendumque feliciter. Et hæc duo potest purus amator per inactionem Spiritus sancti omni tempore, & momento pariter exercere, ita vt vnũ per alterum non impediatur, sed potius confortetur: hoc est, omni tempore totaliter in Deo fructiuè quiescere, & in se totaliter practicè amare. Per fructiuum amorem possidet vnionem cum Deo, & per amorem praticum sentit separationem: & hæc est vita beata, quam nunc prælibare poterimus. Exemplum de isto accipere possumus in aère exteriori intra nos existente, quem corporaliter expiramus, vt rursus nouum, aut recentem attrahere valeamus, in quo vita naturæ in nobis continetur. Oculos etiam corporales assiduè aperimus ad videnda extrinseca, & iterum in momento recludimus, & rursus aperimus, ita vt subita reclusio oculorum nos non impediat in videndo, quin potius oculi videntur semper remanere aperti: sic etiam morimur seu expiramus.

mus in Deo per amorem fructuum, & subito iterum per amorem practicum viuimus in nobisipſis: eximus ex Deo ad virtuosa quaque opera, & exercitia, & iterum nos introuertimus in Deum, ut exipremus: & tam firmiter adhaeremus Deo, ac si nunquam experiremur aliquam extrouersionem, vel extrouersio adhaesionem, & expirationem non impediret. Felix qui istud assidue per gratiam Dei sentire potest, sed expressius eloqui non valeo. Est autem omnium haec nobilissima sensio, & utilissima exercitatio, infra increatum lumen in spiritu nostro recipi possibilis, licet sint alij gradus altiores medij, antequam perueniatur ad Deum eminenter videndum: sed illi gradus fundati sunt supra spiritum in vnitate spiritus seu essentia anima, ad quae istud exercitium stimulat, vel impellit, sicuti hic pro posse nostro libenter explicaremus.

Mori & uiuere in Deo quid.

De nominibus amoris, practico, fructiuo, eleuato, quieto, puro, & eminenti. Cap. LV.

Antequam tamen istos duos tactus prosequamur, pro ampliori instructione habenda, aliquid tangemus de amore (eod quod plura nomina habeat) quid per nomina intelligatur. Primum ergo amor dicitur practicus, quia operatur in nobis sensationem deuotionis & amoris: operatur in nobis practicam & diligentiam ad omnia virtuosa opera & exercitia, ad omnes virtutes acquirendas, & ad moriendum omni inordinationi. Dicitur etiam amor fructiuus, cum amori diuino perfecte noster amor vnitus est: quia vnicio fruitionem efficit, ita quod in eminenti vnione celebratur etiam emines fructio, in qua spiritus nullam discretionem seu medium percipit inter se & dilectum: quia spiritus a se dilatatur in quandam eminentis amoris latitudinem, cuius ardens flamma spiritum nostrum subuehit in igne amoris diuini, qui est infinitae magnitudinis: & sic vnum amorem ac fruitionem efficit, quia amor Dei & amor noster semper similes sunt & vnum in fruitione, ubi spiritus diuinus spiritum nostrum deglutit cum seipso in vnam fruitionem & vnam beatitudinem. Et licet de natura amoris sit, nunquam otiosi, sed semper operari, tamen quantum appropinquat aeterno amor, tantum etiam appropinquat fruitioni, quae vacare cogit: & hoc ideo, quia cum amor noster diuino amori perfecte coniunctus est, tunc non agit amodo, sed agitur, & a spiritu diuino transformatur, sic quod in fruitione solus DEVS operatur.

Amor practicus.

Amor fructiuus.

Hhhh 2 ratur,

- Fruitio.** ratur, vbi omnes amorfos spiritus expirare facit, & in vnitatem spiritus sui transformat. Fruitio autem, de qua hic loquimur, est complexus dilecti in dilecto, super omne desiderium in quendam simplicem nudum amorē, vbi Pater cum Filio dilectum suum comprehendit in vnitatem fruitiuam Spiritus sui: in quo complexu cogitur spiritus humanus expirare, liquefcere, defluere, & in fruitione vnū cum Deo fieri. Et quantō magis huic complexui propinquamus, tātō magis etiam de hac fruitione participamus. Hic ergo amor propriè dicitur fruitiuius, licet in omni quoque gradu diuini amoris sit aliqua fruitio.
- Amor eleuatus.** Tertio, amor dicitur eleuatus, quia eleuatur, & etiam eleuat spiritum supra omnem operationem in nudam quandam intelligentiam, nudumque amorem. Quarto, amor dicitur nudus, quietus, & otiosus: quia ab omnibus intermedijs se denudat, & nudè se transfert in amorem essentialē, & otiosus ab omni operatione vacat, nec in eo viuit accessus aut recessus, nec impetuositas amoris vel virtutum, sed vacans permittit se agi à spiritu diuino. Viuit etiam quietus in Deo, & Deus in eo, nutriens & pascens omnes virtutes: nullum sumit nutrimentum nisi in Deo, sicut fons temper effluit, & tamen in seipso quietus immotusque permanet. Quinto, amor dicitur purus, quia ab omnibus alienis affectibus est depuratus & indepictus. Sexto, amor dicitur emines, quia in ipsa animæ essentia constitutus est & firmatus, in quē spiritus subleuatur supra omnem practicū amorem, & supra omnem rationem, vbi vnus spiritus, & vnus amor cum Deo efficitur. Sic ergo habes ex parte quid significant nomina amoris.
- Amor purus.**
- Amorem inas.**
- 2. Cor. 6.**

De amoroso extrahente tactu. Cap. LVI.

Tactus extrahens.

Prosequendo igitur negotium aut exercitium tactus huius, est sciendum, quod spiritus noster isto tactu primò extrahitur ad quoddam exercitium externum per effluxum Spiritus sancti, quo omnes vires animæ implentur spiritualiter in delitijs atque diuitijs, & per hoc exteriores vires in momento introrsum impelluntur, & vires internæ inferiores sursum actæ, in superiores trahuntur, ita vt ab omni operatione quiescere cogantur: superiores verò, hoc est, intellectuales vires in propriam suam operationem collocantur: sic quod memoria ditatur & ampliatur abundantanti influenza rerum cælestium & diuinarum: intellectus clarificatur sublimibus intellectualibus illustrationibus, & voluntas incipit ardere liquefcntibus desiderijs. Præterea hic extrahens tactus facit nos in spiritu viuentes, replēs nos gratia sua; ac in

ac in Dei presentia nos statuens: tam potèri denique virtute nos conseruat, vt omnem saporem, & sensationem, vniuersaque affluentia Dei dona sine defectione sustinere valeamus. Vnde ex hoc tactu effluunt omnes riuuli diuinæ bonitatis, & omnes vires hinc latè expanduntur, præcipuè excessiuus appetitus voracis desiderij: quia anima sentit Deum seipsam cum vniuersis suis delicijs & diuitijs resignare velle, vt in eam veniens feliciter permaneat. Et quamuis tactus spiritum intrahens, excitet in nobis exercitium multo nobilius isto, quia nos intrahit ad vnionem Dei & nostram expirationem; vtile tamen & necessarium est, vt fidelis amator vtrumq; tactum satagat exercitare & sequi, magis tamen ex necessitate, quam ex affectu: quia optabilius semper est inactionem exercitare, in qua spiritus immediate in Deo requiescit: sed hoc exercitium oportet interdum ex necessitate dimittere. Primò, vt desiderium suum in inactione plenius consequatur, necesse est vt diuinam perfectionem secùdùm possibilitatem imitari studeat, præsertim in his, quæ nobis pro exemplo reliquit in assumpta natura: idèoque necesse est, vt illæ mente pia recolat ad stimulandum seipsam ad assimilationem. Secundò, quia nature fragilitas non posset sustinere cõtinuationem huiusmodi vigorosa inactionis: idcirco necesse est, vt seipsam vtiliter extrouertat ad releuandam naturam. Tertiò, vt amator delectatione sumens in spiritali requie, non incipiat acediari & negligens fieri in profectu virtutù & operum virtuosorum. Quartò, vt spiritus vberiori fecunditate reuollet in dilectum: & hæc oportet vt fit semper in extractione intentio sua, non solum principalis, sed vnicat: quia sicut apis euolat ad mel ex floribus colligendum, alueoloque inuehendum, sic etiam anima euolare debet illuminata ratione, per omnia mirabilia & amabilia, quæ Deus fecit ex infinita sua potentia, sapientia, & bonitate in omni creato, præcipuè tamen in illo gloriosissimo & amabilissimo speculo, sanctissima scilicet humanitate Domini nostri Iesu Christi, & per omnia, quæ in humana natura tam gloriose, dignanter, & amorose egit & passus est, vt tanquam apis argumentosa ex his sugere valeat mel spirituale, quo excitetur ad gratias agendum Deo, ad laudandum eum, honorandum, & diligendum; & isto onerata, concitè reuolare possit in proprium alueolum, hoc est, in dilectum suum, per dulcedinem fructiui amoris latè & profundè fluitando in increatum amorem, velut in abyssum quandam, dimissa foris illuminata ratione, donec ipsa iterum exeat. Cumq; mel suum ef-

H h h h ; funden-

Tactus intrahens.

Exercitium intrahentis tactus quâdo intermittendum.

Apis spiritalis quomodo fiat anima.

Ordo cha-
ritatis.

fundendo, summam operationem suam consummaverit, hoc est, spiritum suum ad expirationem impulerit, & aliquantisper à diuino spiritu acta, confota, & circumplexa fuerit, denuò illuminata ratione euolare debet ad colligendum plus mellis, & pari fecunditate reuolare in dilectum. Er in his charitas debite ordinatur, cum mens humana supra singula quaeque requiescere nouit, secundum quod utile fuerit spirituali profectui, ex omnibus fugendo mellis suam dulcedinem diuinae potentiae, bonitatis, magnitudinis, largitatis, & similibus, qua iterum reuoluit in proprium aluearium, hoc est, in amabilem illam originem, unde omnia profluxerunt. Ad hoc enim haec euolutionis vicissitudo proprie celebratur, ut semper maiori uberiorique fecunditate in dilectum reuoluitur.

*De tactu intrahente. Cap. LVII.*Intra-ctio
spiritus.

Secundò, praefato tactu spiritus intrahitur in intimum animae, imò in intimum diuinae fruitionis, exigens nos liquefieri in nobis, & ad nihilum redigi in diuinam vnitatem, ac mori quodammodo in aeternam felicitatem: hoc est, in amorem illum vnicisimum ac simplicissimum, qui Patrem & Filium in vna fruitione complectitur, ubi amorosus spiritus in suauissimo amplexu diuini amoris baptizatur, ita ut omnes vires nostrae deficiant. Haec intra-ctio quidam internus contactus est, ex superessentiali vnitatem Dei procedens, in quo amorosi spiritus in vno amore cum Deo quodam amplexu efficiuntur penitus liquefacti. Nec mirum, quia super hunc tactum in ipsa silenti tranquillaque spiritus essentia, incomprehensibilis quaedam claritas emicat: & haec est excellentissima Trinitas, habitans in intimo spiritus, ex cuius diuitiarum & deliciarum profuuo tactus iste causatur. Et quamuis ratio illuminata & intellectus cupiant prospicere in intimum spiritus ad cognoscendum de isto tactu, tamen non potest ipsis contingere: quia diuina claritas tunc superemicans, hunc tactum causans, sua claritate obtenebrat omnem visum & intellectum, creato tantum lumine illustratum, sicut praesentia solis obscurat lunam: & stellas, cum tamen à sole ipso lumen suum recipiant. Quamuis ergo ratio & intellectus praesentibus stare seu gradum sistere compellantur, virtus tamen amatoria superior (quae sicut intellectus ad notitiam, sic ad gustum ipsa diuinitus inuitatur aut trahitur) amoris sui impetum prosequi cupiens, progredi non omittit. Nam ipsa magis delectatur in amplexu diuinae fruitionis, quae potius ad gustum pertinet, quam ad visum. Sic igitur ratio &

one & intellectu præ nimia claritate excacatis aut caligantibus & in
 ianuis excubantibus, amatiua vis cum Moyse intrat *caliginem* impetu
 magno: quia quendam spirituales insatiabiliter esuriētem impulsū
 comprehendendi bonum increatum acquirat, veluti si totum pelagus
 glutire minimus conaretur pisciculus. In hoc impetu tres vires superi-
 ores, sua vigorosa operatione seipsas exercendo funditus extenuant,
 annihilant, & in propriam deficientiam perducunt, vt feliciter efflu-
 entes absorberi valeant in immensa diuinitate sanctæ Trinitatis. Exem-
 plum horum capere possumus in Deo, cui omnibus assimilari debe-
 mus, non solum secundum humanitatem, verum etiam secundum di-
 uinitatem, cum *ad suam similitudinem* etiam nos creauerit. Quemad-
 modum ergo Deus suum habet effluxum & influxum, quia effluit
 naturaliter veritate & amore: quia veritas æterna à Patre generatur, &
 amor æternus ab utroque procedit: ita etiam super omnia exercitia
 debemus effluere notitia quadam veritatis omnium rerum, quæ
 nos in Deum ducere possunt: & amore, quem colligere debemus ex
 creaturis, veluti mel ex floribus, ad subuehendum in increatum amo-
 rem. Etiam influit Deus naturaliter sua vnitatem & essentia: quia vni-
 tas diuinæ naturæ intrahit tres personas in nexu aut vinculo amo-
 ris, & diuina essentia consequenter comprehendit atque complecti-
 tur vnitatem naturæ circumplexu quodam fructiuo in eminenti a-
 more. Sic pertinet etiam ad vinculum, aut nexum nostri amoris, im-
 pulsi amore diuino, intrahere vires nostras in vnitatem spiritus no-
 stri secundum modum quem præfatus sum: sicque ulterius in simpli-
 cem vnitatem essentia nostræ superascendimus, vbi diuinam vni-
 onem suscipimus, & eius dulcissimam fruitionem prægustamus. Et sic
 incipit amorosa anima quiescere ab omni operatione *sub umbra il-*
lius, quem desiderauit, ita vt fructus vmbrae dulces fiant *gutturis*
 suo. Ipsa etiam peruenit ad lectulum dilecti sui, vt suauiter ibi dor-
 miat, otiosa ab opere, submersa in diuino amore: ibique diuinam
 patitur intra se operationem, (sed hæc passio dulcis est) transforma-
 ta in claritatem & amorem Dei, sicut ferrum in igne transforma-
 tur in claritate & calore, cum sit de natura sua nigrum & frigi-
 dum. Hæc est via regia, qua anima veniat à creato lumine in lumen
 increatum, vbi suam veram habet originem, ad quam vt peruenia-
 tur, omnes eius impulsus à principio ordinari debent. O anima mea,
 vbi profluxus tuus sumpsit exordium? Nonne effluxisti ex abyflo
 diuini

Exod. 10.

Genes. 1.
Effluxus, &
influxus di-
uinus.

Cant. 3.

Anima est
sentia.

diuinitatis velut essentia ex essentia, vita de vita, lumen intellectuā-
le de lumine intellectuali, sed creaturaliter, nō essentialiter? Tu nō es
Deus de Deo, sed es deificāda à Deo. Tam fortis autem cōnexio, & tam
excellens cōnitiō est inrer vōs, quōd nunquam abolenda est, nunquā
in aeternum separanda. Vnde sicut Sol iste materialis in sua rota lux
quādam est essentialis, radios suos vbique dispergens: qui radij licet
non recipiant partem de essentiali claritate solis, attamē aeternā inha-
sionem cum sole habent, per quam in esse cōseruantur, ita quōd eodem
momēto, quo inhaesio illa dissipatur, etiā esse ipsius radij euacuatur: sic
etiā anima ab infinita diuinitatis abyfso proflua, aeternam quādam
contiguationem, vnde conferuatur & alitur, cum sua origine retinet,
quia si huiusmodi contiguatione interciperetur, eodem momēto anima
ad nihilum redigeretur. Sicut igitur quis per radium in rotam solāre
ducitur, sic à sensibus exterioribus & viribus ad interiores, ab interio-
ribus inferioribus ad superiores, & à superioribus ad vnitatem essen-
tia ipsius animā, & ab ea consequenter in primam originē ducimur.

De triplici manifestatione luminis. Cap. LVIII.

Consequenter pro clariori informatione de ista intractatione ha-
benda, est sciendum, quōd postquam vires intellectuales intracta-
tae fuerint in vnitatem spiritus, & vnitas spiritus se immediatē
praesentauerit & collocauerit coram Deo, tūc ex diuina vnitatem irra-
diat lumen quoddam in eleuata vnitatem spiritus nostri sub triplici se-
militudine manifestans. Primō, vt caligo, de qua infra dicam. Secun-
dō, vt serena traquillitas ab omnibus formis depurata, veluti caelum
ferenum absque omnibus formis nubium, qua homo omnem confi-
derationem & differentiam rerum & imagines amittit, simplici qua-
dam vniformi que claritate circumfusus & perfusus.

Oculus sim-
plex anime
quis.

Istam intellectualem claritatem possumus appellare oculum sim-
plicem, ad quem peruenitur hoc modo. Intellectus & superior affectus
aut amatiua vis pariter gradiuntur ad perueniendum in Deum, vsq;
ad extremum, quō intellectus pertingere potest. Tūc intellectus cum
omni consideratione manet foris, & vis amatiua sola ingreditur, &
se eleuat ad nuditatem cogitationis, quā est simplex oculus animā, seu
cor animā, quo Deus videtur, sicut Christus ait: *Beati mundo corde,
quoniam ipsi Deum videbunt.* Iste simplex oculus late apertus est, &
habet intuitum simplicem sine consideratione aut inquisitione: quia
in nuda cogitatione lux quādam intellectualis effulget, quā nec sen-
sus, nec

Matth. 5.

sus, nec ratio, nec natura, nec consideratio capere præualeat: quia claritas immensa lucis illius reuerberat & caligare facit vel obcæcat oculos rationales: supra verò rationem simplex oculus noster in apice intelligentiæ solus manet apertus, contemplans & spectans hanc lucem irreuerberatus. Hæc autem lux nobilior est, & superior omnibus in natura creatis: quia naturæ perfectio est, clarificatumque mediū inter nos & Deum, libertatem nobis ad Deum tribuens & fidetiam. Nostra verò simplex nuda cogitatio, viuū speculum est, in quo lux ista relucet: & ergo vocatur oculus simplex. Terriò, manifestat se lumen istud velut quoddam nihilum, cuius nobilitate ab omni opere sabbatizare homo compellitur, eò quòd vincatur diuini amoris operatione, quæ est supra omnem operationem quæta oriofitas, & supra omnia desideria & impulsus felix quædam tranquillitas. Hæc tria in vnum conueniunt, prout scire poterit, non qui hæc scribit aut legit, sed qui sentit.

Luminis
manifestatio.

Prosequendo igitur de primo, hoc est, de caligine, sciendum quòd ipsa non potest ratione aut intellectu comprehendi: quia in ea spiritus expirat, & vnum cum Deo efficitur: tunc & Deus est fruitio, requies, & pax eius. Quæ fruitio vacat ab omni operatione, quia dilectus dilectum supra omne desiderium per nudū simplicem amorem cõplectitur: & claritas tanta est, quòd in ea intellectus reuerberatur & obcæcatur, quomodo in rotam solarē intēdere volens excæcari solet. Vocatur etiā caligo, quia amorosa anima experiri incipit, quòd omnis illa contemplatio & intuitiua cognitio, quæ præcesit in imaginibus & similitudinibus, & etiam omne quod per intellectum humanum, & cogitationem nudam imaginari valet, ab ipsa veritate diuinæ essentiæ in infinitum sua dissimilitudine distat. Hinc intellectualem oculum denudans à corporalibus, spiritualibus, & etiam diuinis imaginibus, quantumlibet, sublimes aut nobiles sint, sursum ascendit in caliginem: vbi nimirum in quandam Dei perfectam ignorantiam constituitur, velut inter duas mensas, ibique fame potius perire eligit, quàm descendere ad mensam inferiorem, vbi Deus in imaginibus & similitudinibus cognoscitur: ad mensam verò superiorem, vbi Deus in sua nuda essentia cognoscitur, adire non permittitur. Sic igitur manet sedens in nuda caligine, vacuitate, & nihilitate cogitationis suæ, immediatè coram ignota gloriosæ diuinitatis præsentia, suam ibi constituens habitationem, eò quòd illic sine medio lumen illud gloriosum in ipsam

Caligo diuina.

Anima inter duas mensas.

caliginem infulgere non cessat, licet tenebrae lumen ipsum comprehendere non possint. Cuius ratio est, quia caligo illa nodum est glorificata: si autem aliquando glorificaretur, tunc lumen in lumine comprehenderet, & vnum cum ipso lumine fieret: tunc denique anima ad mentem superiorem subleuata resideret, vbi Deum cognoscere & amare in nuda sua essentia posset. Sic ergo necesse est animam vestiri lumine gloriae, vt possit essentialiter contemplari ipsum gloriosum increatum lumen. Interim debet inhabitationem suam constituere in ipsa caligine, quia si in hoc longanimiter perseverauerit, dulci fructu sub hac caliginosa umbra perfruetur, velut catulus micae de mēsa decidentes sumens. Et licet interdum se debeat extrouertere, prout supra tetigi, tamen in sua introuersione conari debet isto modo in Deo se profundare: quia in hoc inueniet mirabiles familiaritates, communicationes, & complacentias in Deo & cum Deo: miranda insuper gaudia, delicias, & spirituales diuitias, excedentes omnem apprehensionem creatorum spirituum, videlicet agnoscere, diligere, contemplari, adherere, & frui. Ad hunc resurrectionis gradum pertinet octauus gradus amoris, qui in Scripturis appellatur amor liquidus, per quem spiritus Dei & amantis feliciter in vnum confluentes vniuntur: quia in isto liquido amore anima trahitur in abyssum diuini amoris, & ideo absorbetur, vt seipsam & omnia relinquens, a se diffuat in amorem aeternum: ibique ita circumdatur & perfuitur, vt amoris flamma omnino accendatur, sic quod quodammodo exiit omne, quod humanum est, & induit, quod diuinum est, cum omnibus viribus suis feliciter transformata in Deum, & acta a Deo: quia omnes vires inferiores submersae sunt, & tres superiores in Deum sunt eleuatae, vnitae, nobilitatae, & transformatae. Exemplum de ferro, quod natura nigrum & frigidum est: sed quando in igne ponitur, paulatim amittit nigredinem, duritiem, & frigiditatem, induens similitudinem ignis, scilicet calorem, mollietatem, & claredinem, & efficitur sibi ipsi valde dissimile. Sic per ardorem diuini amoris insufflationeque assidue aspirationis acceditur anima, quae antea erat frigida: clarificatur, quae prius erat tenebrosa: & mollicatur, quae prius erat obdurata, adeo vt in seipsa liquefacta, totaliter fluat in dilectum, & illi vniatur, vnum spiritum faciens cum Deo, sicut aurum, argentum, metallum, & plumbum simul conflata, vnam massam substantiamque efficiunt. De hoc dicit Origines, quod liquefactio animae in Dei amore, est felicissimum opus diuinae consolationis, quod impendit

Amor liquidus.

Anima accensio.

Liquefactio animae.

pendit animæ illo tempore in vita contemplatiua: quia, sicut dicit Gregorius, istiusmodi in tantū amant, vt ardeant amore, in ipso amoris ardore solummodò quiescentes. Quid ergo istos nisi Seraphim dixerim, quorum corda totaliter in igne diuini amoris sunt cōuersa? Hic amor aded impellit hominem ad placendum Deo, vt omnis propter Deum tribulatio, requies sibi fiat & desiderium.

D. HENRICI HARPHII
THEOLOGI PRO-
FVNDISSIMI,

Orthodoxaque pietate præstantissimi
Libri Secundi.

MYSTICAE THEOLOGIAE
PARS QVARTA.

In se complectens vitam spiritualem super-
eminentem.

De dignitate huius vitæ, & ratione petendi à Deo dona.

Cap. LIX.

Rosequedo tertiam & supremam vitam hominis, quæ vocatur supereminens cōtemplatiua, figurata per Mariam Magdalenam, quæ optimam partem elegerat, est sciendum, quod sicut (iuxta traditionem omnium Scripturarum) homines creati sunt vt Angelis in gloria associentur, ita etiam secundum quod hic in vera virtutum perfectione profecerint, illic prouehentur altius in choris Angelorum, & etiam hic plerumque in cognitionibus diuinis illuminantur. Cum ergo supereminens contemplatiua vita diuinarum illuminationum altissimum gradum obtineat, ideo oportet hominem multos virtutum gradus & præcipuè vera mortificationis conscendere, vt sic faciat quod in se est, perficiendo in se dignam preparationem præuiam ad percipiendam à Deo salubriter & vtiliter eminentissimam illam influentiam supereminentis contem-
lucæ 10.